Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета
1918 йил 21 июндан
чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 296 (20. 264) • 1988 йил 27 декабрь, сешанба • Баҳоси 3 тийин.

СССР Олий Совети Президиумининг

ҚАРОРИ

СССРда ИХТИРОЧИЛИК ФАОЛИЯТИ ҲАҚИДАГИ СССР ҚОНУНИ ЛОЙИҲАСИ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. СССР Министрлар Совети СССРда ихтирочилик фаолияти ҳақида СССР Олий Советига тақдим этган СССР Қонуни лойиҳаси умумхалқ муҳокамаси учун «Известия Советов народних депутатов СССР», «Правда», «Социалистическая индустрия», «Труд» газеталарида, «Экономическая газета» ва республика газеталарида эълон қилинсин.

2. СССР Министрлар Советига СССРда ихтирочилик фаолияти ҳақидаги СССР Қонуни лойиҳасининг умумхалқ муҳокамаси давомида унинг юзасидан тушган таклифлар ва фикр-мулоҳазаларни кўриб чиқиш, лойиҳага зарур тузатиш ва қўшимчалар киритиш ҳамда уни 1989 йилнинг 15 мартигача СССР Олий Совети Президиумига тақдим этиш топширилсин.

СССР Қонунининг тўлиқ ишлаб чиқилган лойиҳасини Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети доимий комиссиялари хулосасига тақдим этиш мақсадга мувофиқ деб топилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
М. ГОРБАЧЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1988 йил 23 декабрь.

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг

ҚОНУНИ

СССРда ИХТИРОЧИЛИК ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

Ушбу Қонун СССР Конституциясига мувофиқ СССРда ихтирочилик фаолиятининг иқтисодий, ташкилий ва ҳуқуқий шарт-шароитларини белгилайди, бу фаолиятнинг принципиал янги ва жаҳон бозорида рақобат қилишга қодир техника ҳамда технологияни яратишга йўналтирилган бўлишини таъминлайди.

Ихтирочилик фаолияти ижтимоий ишлаб чиқаришни революционлаштирувчи ва юксакроқ илмий-техникавий даражага кўтарувчи энг илғор техник ечимлар манбаи бўлиб хизмат қилади, совет халқи фаровонлигини мунтазам оширишга, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашга ва унинг иқтисодий мустақиллигини кучайтиришга олиб борадиган иқтисодий ҳамда социал тараққиётнинг ҳаракатга келтирувчи бош кучларидан биридир.

СССРнинг сиёсий ва иқтисодий системалари СССР гражданларининг илмий ва техник ижодиёт эркинлигини гарантиялайди, ихтирочилар, меҳнат коллективлари ва жамиятнинг манфаатлари уйғун равишда қўшилиши, ихтирочилик соҳасида социал адолат принципларига қатъий риоя этилиши учун шарт-шароитларни вужудга келтиради.

Қонун ихтироларни яратиш ҳамда улардан фойдаланишдан корхоналар (бирлашмалар), муассасалар, ташкилотларнинг ва улар меҳнат коллективларининг иқтисодий манфаатдорлигини оширишга қаратилган, фан-техника ижодиёти қатнашчиларини маънавий ва моддий рағбатлантириш чораларини кўзда тутади. Қонун ихтирочилик фаолияти қатнашчилари ўртасидаги муносабатларда демократик асосларни ривожлантиради, уларнинг ҳуқуқларига, ижодий ва иқтисодий манфаатларига риоя этилишини гарантиялайди.

I. СССРда ИХТИРОЧИЛИК ФАОЛИЯТИ

1-модда. **Социалистик экономикани ривожлантиришда ихтирочилик фаолиятининг роли**

1. Фан-техника революцияси шароитида, товар-пул муомаласи ривожланган, халқ хўжалигини бошқаришнинг иқтисодий методлари кенг қўлланилаётган, давлат корхоналари билан кооператив корхоналар тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлаш принциплари асосида ишлаётган шароитда ихтирочилик социалистик экономика самарадорлигини оширишнинг энг муҳим омилларидан бири бўлиб қолмоқда.

2. Ихтирочилик фан-техника ижодиёти соҳасида етакчи мавқени эгаллайди, ишлаб чиқаришда фан ютуқларидан кенг кўламда фойдаланишни, техника ва технологияни такомиллаштиришни таъминлайди, совет жамияти социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришнинг устун вазифаларини ҳал этишга олимларнинг, инженер-техник ходимлар ва ишлаб чиқариш новаторларининг меҳнатини жалб этишнинг оқилона формаси ҳисобланади.

3. Давлат ихтирочиликни ривожлантиришга бутун чоралар билан кўмаклашади. Ихтирочиларнинг ижодий фаолияти фахрли бўлиб, уларнинг ижтимоий ишлаб чиқаришга қўшаётган ҳиссаси ҳамманинг таҳсинига сазовордир.

4. Давлат ижтимоий муносабатларни демократиялаш асосида ихтирочилик фаолиятини рағбатлантириш борасида аниқ мақсадга қаратилган тадбирларни амалга оширади, социалистик жамиятнинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришда, ишлаб чиқариш структурасини янгилаш ҳамда уни ташкил этишни такомиллаштиришда, халқ хўжалигидаги меҳнат унумдорлигини оширишда, товарларнинг, аҳоли учун қилинаётган ишлар ва хизматларнинг юксак истеъмолчилик хоссаларини, жаҳон бозорида совет техникаси ва технологиясининг рақобат қила олиш қобилиятини таъминлашда ихтирочиларнинг ижодий имкониятлари намоён бўлишига ва улардан ҳар томонлама фойдаланишга кўмаклашади.

2-модда. **Корхона — ихтирочилик фаолиятини ташкил этишдаги асосий бўғин**

1. Давлат, кооператив корхонаси ва бошқа корхона, муассаса, ташкилот (бундан буён ҳаммаси «корхона» деб аталади) ихтирочилик ижодиётини ривожлантириш ва ишлаб чиқаришда ихтиролардан фойдаланиш учун зарур шарт-шароитларни вужудга келтиради. Корхона меҳнат коллективининг аъзоларини ихтирочилик фаолиятига жалб этади, социалистик рақобат шароитида юксак самарали техник ечимларни излайди, ихтирочилик фаолияти тажрибасини баҳам кўради, патент ва лицензия ишларини олиб боради.

2. Ихтирочилар корхонада ихтирочилик фаолиятини ташкил этиш ва амалга ошириш билан боғлиқ барча масалаларни ҳал қилишда бевосита ёки ўзларининг жамоат ташкилотлари орқали қатнашадилар. Корхонанинг меҳнат коллективи кенгашида, фан-техника кенгаши ёки техникавий-иқтисодий кенгашда уларнинг вакиллари бўлиши керак.

3. Корхона маъмурияти касаба союз комитети билан келишиб ихтирочига ихтирони яратиш ва уни ишлаб чиқаришда фойдаланишга тайёрлаш учун якка тартибдаги иш режимини белгилаши мумкин.

Мазкур режим алоҳида иш графигида, ижодий отпуска беришда, зарур ускуна, асбоб, материал, ахборот билан таъминлашда ўз ифодасини топади.

Корхона ихтирочилар учун улар ихтиро устида ишлаётган даврда асосий ишдан озод қилиб ва улар илгари олган ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда маош тўлаб, махсус лавозимларни жорий этиш ҳуқуқига эгадир.

Корхона ходимларининг сонини қисқартириш чоғида шу корхонада фойдаланилган ихтироларнинг авторлари ишда қолдирилиш учун устун ҳуқуққа эгадирлар.

4. Маъмурият, жумладан техникавий ечимларни конкурс асосларида ишлаб чиқиш, шу мақсадда муваққат коллективларни тузиш йўли билан ихтирочилик фаолиятини ташкил этишнинг самарали методларини қўллanади.

(Давоми иккинчи бетда).

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ УЧИНЧИ ЙИЛИГА — ЗАРБДОР ЯКУН!

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИНИНГ АФЗАЛЛИГИ

● СИРДАРЁ рефрижератор депосининг даромади анча кўпайди: план ошириб бажарилди. Атиги бир йил давомида хўжалик ҳисобида ишлаётган корхона учун бу умидбахш натижа ҳисобланади.

Энг аввало, ҳаракатдаги составнинг юксак унум билан ишлаши таъминланди. Бунга коллективнинг асосий куч-ғайратлари йўналтирилди — депода ремонт қилиш топшириғи ошириб бажарилди, вагонлар сақланадиган паркнинг кўрсаткичлари яхшиланди. Меҳнат унумдорлиги пландагидан 10,3 процент ортди.

Ислоҳот даромадни кўпайтиришнинг янги йўлларини излаб топишга ундади. Эътиборингизга қизиқарли ҳисоб-китобларни ҳавола қиламиз. Депога бириктирилган 552 та рефрижератор секцияларининг камида 320 таси йилига тўрт ой бекор туради. Ҳар бир секциянинг бир кеча-кундуз туриб қолиши натижасида 180 сўм пул йўқотилади. Шуни хўжалик нуқтаи назаридан тўғри деса бўладими? Депода бунинг иложини топишди: рефрижераторлар бўш туриб қолган вақтларда секциялардан ғилдиракли омбор сифатида фойдалана бошладилар. Уларнинг ҳар бирига 100 тоннагача тез бузиладиган маҳсулот сиғади. Секцияларда бу маҳсулотларни тўрт ой давомида ҳар қандай режимда сақлаш мумкин.

КИМЁГАРЛАР ЗАФАРИ

● ФАРҒОНА «Азот» бирлашмаси қоғоз халталарга уч килограммдан солинган карбамиднинг йиллик план ҳисобидаги охирги туркумини савдо тармоқларига жўнатди.

Кимёгарлар йил бошидан буён кичик пакетларга тақсимланган 1200 тонна ўғитни боғбонлар ва полизчиларга етказиб бердилар. Халқ истеъмоли товарлари бўлимида хабар қилишларича, келаси йили Ўзбекистонда томорқа участкаларининг эгалари пакетларга солинган 2600 тонна карбамидни сотиб олишлари мумкин. Шундан 700 тоннаси боғлар ва полизларда кўклам юмушлари бошланишига етказиб берилади.

ҲОВЛИ ТЎЙЛАРИ

● ТОШКЕНТДАги «Водоканал» тресті бунёд этган 48 квартирали уйга одамлар кўчиб кириши билан иккинчи бошқа бир уй — 32 квартирали уйнинг ҳужжати тайёр бўлди.

Хўжалик усулида уй қуриш учун майдонча ҳам ажратилди. Январь ойида ана шу уйнинг пойдевори қўйилади, 1990 йилда эса фойдаланишга топширилади ва яна янги уй қурилиши бошланади.

«Водоканал» трестида ўз кучлари билан ҳар икки йилда биттадан уй қуришмоқда. Шуни ҳам айтиш керакки, тўпланган тажриба ҳисобга олинса, бу ишларни янада тезлаштириш мумкин. Биринчи уй қурилишида танг жойларни аниқлаб олишга имкон бўлди. Энг аввало лойиҳада камчилик бор эди. «Ташжилпроект» институти айтилган камчиликларни тугатиб, ҳужжатни ўз вақтида тайёрлаб берди. Қурилиш материаллари эса иккинчи муаммо эди. Уларга республика Госснаби орқали олдиндан буюртма бериб қўйилди.

Қурилаётган биринчи уйда яшовчиларни пардозлаш ишларига жалб этишди: ким қайси подъездда, қайси квартирага эга бўлишини олдиндан хабар қилишди, ҳар бир кишига пардозлаш материаллари ажратишди, улар эса квартираларни ўз дидларига мослаб пардозлашди. Натижада барча бу ишдан мамнун бўлди. Орттирилган тажрибадан бундан буён ҳам фойдаланилади.

(ЎзТАГ).

ПУХТА ЗАМИН

Бу йил ҳақиқий маънода пахта йили бўлди. Об-ҳавонинг қулай келиши, деҳқонларнинг фидокорона меҳнати нашидасида мўл пахта ҳосили етиштирилди. Бувайда районидаги «Партия XX съезди» колхози деҳқонлари ҳам республика хирмонига мўл «оқ олтин»лари билан ҳисса қўшишди. Барча кўрсаткичлар бўйича планларни уддалаб, юзлари ёруғ бўлди.

Хўжалик миришкорлари айни кунларда «Қиш фасли — иш фасли» деган нақлга амал қилиб, келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин яратмоқдалар. Шу мақсадда барча экин майдонлари сифатли шудгорланди. Далаларга маҳаллий ўғитлар чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш ишлари қизитиб юборилди.

Колхоз пахтакорлари 1989 йилда 1655 гектар майдонга чигит экиб, ҳар гектар майдондан 40 центнердан ҳосил кўтаришни мўлжаллаяптилар. Шунинг учун ҳам кўкламга яхши ҳозирлик кўриляпти. Ҳозиргача мавжуд сеялкаларнинг барчаси шайлаб қўйилди. Бошқа техника воситалари ремонти ҳам жадал олиб борилмоқда. Бу ишларни амалга оширишда тажрибали слесарь Исоқжон Исмоиловнинг ҳиссаси катта.

Суратда: пешқадам слесарь Исоқжон Исмоилов.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ фотоси.

СССР Министрлар Советида

СССР Министрлар Советининг 24 декабрь куни бўлиб ўтган навбатдан ташқари мажлисида зилзила оқибатларини тугатишда Арманистон ССРга ҳар томонлама ёрдам беришга оид шошилинч чора-тадбирлар кўриб чиқилди.

Барча министрликлар, идоралар, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари Арманистон ССР территориясидаги зилзиладан зарар кўрган шаҳарларни, шаҳар типидаги посёлкаларни, район марказлари ва қишлоқларни, саноат, қишлоқ хўжалиги, транспорт корхоналарини ва уларга қарашли социал соҳа объектларини қайта тиклаш ҳамда қуришга оид таклифларни ишлаб чиқишга зўр ғамхўрлик ва юксак масъулият билан ёндашганликларини СССР ҳукумати уқтириб ўтди.

Мажлисда сўзга чиққан нотиқлар зилзила оқибатида Ленинакан, Кировакан, Спитак, Степанаванда ва Арманистоннинг бошқа аҳоли пунктларида вайрон бўлган ҳамма иншоотларни қайта тиклаш соҳасидаги жуда катта ҳажмдаги ишларни қисқа муддатларда уддалашга иттифоқдош республикаларнинг доимий қардошларча ёрдами ҳамда табиий офат оқибатларини тугатишнинг биринчи босқичига хос бўлган вужудга келган ҳамма муаммоларни ҳал этишга ишчанлик билан оператив ёндашув асосидагина эришиш мумкин эканини алоҳида таъкидладилар. Айни шу ёрдам ва ёндашув туфайлигина аҳолининг турмушини таъминлаш билан боғлиқ бўлган масалаларнинг комплексини ҳал этиш мумкин бўлди ва республиканинг социал-иқтисодий потенциалини қайта тиклашга киришишга имкон берди.

Ишларнинг ҳажми шу билан белгиланади-ки, икки йил мобайнида жами саҳни 4 миллион квадрат метр бўлган уй-жой биноларини социал-маданий, маиший ва савдо объектлари билан комплекс тарзда, 63 минг ўринли умумий таълим мактабларини, 15 мингдан кўпроқ ўринли мактабгача тарбия муассасаларини, 4820 ўринли касалхоналарни, ҳар сменада 8900 беморни қабул қиладиган амбулатория-поликлиника муассасаларини қайта тиклаш ёки янгидан қуриш лозим. Дастлабки маълумотларга кўра, 136 та корхонада йилига қарийб 1 миллиард 250 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарадиган ишлаб чиқариш қувватлари қўлдан берилгани саноат қурилишининг миқёсларидан дарак беради. Қишлоқ жойларда ҳам катта куч ва маблағ сарфланиши зарур, бу жойларда 150 тадан кўпроқ қишлоқ, 35 мингта якка тартибдаги уй, 260 та мактаб ва мактабгача тарбия муассасалари, шунингдек юзлаб ишлаб чиқариш ва қишлоқ хўжалик объектлари батамом ёки қисман вайрон бўлган.

Вайронагарчилик зонасида қуриладиган ҳамма иморатларни сифатли қилиб, зилзилабардошлик талабларига жуда қаттиқ риоя этиб, энг илғор технология асосида, арман миллий меъморчилигининг тарихан вужудга келган қиёфаси ва хусусиятларини эҳтиёт қилиб сақлаган ҳолда барпо этиш — СССР министрликлари ва идораларининг, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг таклифларини муҳокама қилиш чоғида СССР ҳукумати ўртага қўйган бош вазифа бўлди.

Кўриб чиқилган ҳамма масалалар юзасидан СССР Министрлар Советининг конкрет қарорлари тайёрланди. Бу қарорларда зилзила оқибатларини тугатиш чора-тадбирларини амалга оширишга ҳаммаси бўлиб, дастлабки чамага кўра, 6—6,5 миллиард сўм, шу жумладан 1989 йилда 2—2,5 миллиард сўм сарфланиши кўзда тутилади. Бу сарф-харажатлар зилзила оқибатида рўй берган вайроналарни ҳисоблаб чиқиш натижаларига қараб аниқланади.

СССР Министрлар Совети СССР министрликлари ва идоралари, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари зиммасига табиий офат оқибатларини тугатиш ҳамда зилзила оқибатида Арманистон ССРда вайрон бўлган корхоналарни ва социал-маданий соҳа объектларини қайта тиклаш ишларининг боришини мунтазам равишда муҳокама қилиб туриш ва бу соҳада келиб чиқадиган ҳамма масалаларни зудлик билан ҳал этиш вазифасини юклади.

СССР Министрлар Советининг мажлисида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Н. Н. Слюньков, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат Ю. Д. Маслюков қатнашдилар. Мажлисни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков бошқарди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси комиссиясида

ҲАМОН КУН ТАРТИБИДАГИ МАСАЛА

Зилзиладан зарар кўрган зонанинг барча объектларидаги қайта тиклаш ишларининг бориши кўпгина муҳим топшириқлар зарур даражада жадал бажарилмаётганлигини, айрим масалаларга яна қайтишга тўғри келаётганлигини кўрсатмоқда. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси комиссиясининг 24 декабрда бўлиб ўтган амалий мажлисида сўз билан ишнинг тўла бирлиги таъминланишига эришиш зарурлиги тўғрисида гап борди. Мажлисни СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госстройи раиси Ю. П. Баталин олиб борди.

Масалан, табиий офат оқибатларини тугатиш ҳозирги босқичнинг суръатлари ва графиги учун энг муҳим, ҳал қилувчи жиҳати бўлган транспорт муаммолари бугунги кун тартибида турибди. Транспорт конвейеридаги узилишлар бир қанча объектларда салбий таъсир кўрсатмоқда.

Нима учун юк тушириш ишларининг белгиланган марраси — бир кеча-кундузда икки мингта вагондан юкларни қабул қилиб олишга муваффақ бўлинмаяпти? Қўшимча йўллар, майдонлар, боши берк шох йўллар секинлик билан жиҳозланаётганлиги илгаригидек бунга асосий сабаб бўлмоқда. Мажлисда Ленинакан узели танг жой бўлиб қолаётганлиги айтиб ўтилди. СССР Темир йўллар министрлигига, Транспорт қурилиши министрлигига магистраль бўлимининг вагонларни қабул қилиб олиш қувватини ошириш, бунинг учун зарур техника, автоматикани қайта тиклашни жадаллаштириш вазифаси топширилди.

Бугунги кунда транспорт барча турларининг аниқ-пухта, мувофиқлаштирилган ҳаракати зарурлиги таъкидланди. Муваққат уй-жойлар, техника, озиқ-овқатлар ва товарлар етказиб бериш сингари ишларнинг муҳим босқичлари транспортнинг ишига боғлиқдир. Транспорт милициясига, СССР ва республика Ички ишлар министрликларига қайта тиклаш ишлари олиб борилаётган зоналарга борадиган эшелонларни қўриқлашни кучайтириш вазифаси топширилди.

Мамлакат зилзиладан азият чеккан районларга бераётган ҳар томонлама ёрдам қудратли техникавий потенциални вужудга келтириш имконини берди. Амалий мажлисда айтиб ўтилганидек, бу потенциалдан ҳамиша ҳам тўла самара билан фойдаланилмаяпти. Бир қанча участкаларда машина ва механизмларнинг бекор туриб қолиш ҳоллари қайд этилди.

Моддий-техника ресурсларини тақсимлашда комплекс, системали ёндашув зарур. Шундай қилинмаса республика Халқ контроли комитети Спитак ва Ахурян районларидаги бир қанча қишлоқларда ўтказган текширув натижасида аниқлангани сингари номутаносибликларга олиб келиши мумкин. Ана шу қишлоқларда деярли фойдаланилмаётган кўплаб миқдордаги ёзги чодирлар борлиги аниқланди. Айни вақтда тиклаш ишларини олиб бораётган отрядларга иссиқ уй-жойлар — ўтовлар, вагон-уйлар, совуқ ўтказмайдиган чодирлар ҳамон зарур бўлиб турибди. Кўрпа-тўшаклар, сафар тўшаги, идиш-товоқлар ва бошқа бир қанча рўзғор буюмлари етишмаяпти. Комиссия СССР Госснабига ва республика тегишли органига аҳоли пунктларининг муваққат уйларга, социал-маданий ва маиший объектларни жойлаштириш учун зарур бўлган модулларга эҳтиёжини аниқлашни топширди.

Тиклаш ишлари олиб борилаётган зонада савдо-сотиқ ва умумий овқатланишни яхшилашга катта эътибор берилди. Бу борада яхши ўзгаришлар суст амалга оширилмоқда, дейишди сўзга чиққан кўпгина кишилар.

Мазали ва хилма-хил озиқ-овқат билан таъминлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш, янги йилда ҳам ишлайдиган кишиларга байрам савдосини йўлга қўйиш топширилди.

ВЦСПС раиси С. А. Шалаев 10 декабрдан буён 99 минг киши кўчирилиб кетилганлигини маълум қилди. Улардан 55 минг киши курортларга, 2 минг киши КПСС Марказий Комитетининг шифохоналарига, яна шунча киши ВЛКСМ Марказий Комитетининг санаторий ва дам олиш уйларига жойлаштирилди.

Комиссия аъзолари, Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг раҳбарияти болалар, хотин-қизлар ва қарияларни кўчириш аниқ-пухта ташкил этилганлиги учун касаба союзлари Бутуниттифоқ штабига миннатдорчилик изҳор қилдилар.

Комиссия мажлисида СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госснаби раиси Л. А. Воронин, Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари С. Г. Арутюнян иштирок этдилар.

(ТАСС).

СОВЕТ ПАРЛАМЕНТИ АЪЗОЛАРИ ВИЗИТИНИНГ ЯКУНЛАРИ

СССР парламент группасининг делегацияси Араб парламент иттифоқи (АПИ)нинг таклифига биноан шу ташкилотнинг Дамашқдаги қароргоҳига борди. Делегацияга СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов бошчилик қилди. Делегация составида СССР Олий Советининг депутати, СССР Ўрмон давлат комитетининг раиси А. С. Исаев ва СССР Олий Советининг депутати, Молдавия ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. К. Киктенко бор эдилар.

Визит программасида Сурия, Иордания ва Ироқнинг АПИга кирувчи парламент группалари билан, шунингдек Фаластин миллий кенгашининг вакиллари билан учрашувлар ўтказиш белгиланган эди. Мазкур мамлакатларда делегация парламент ва ҳукумат даражаларида қабул этилди. У САР миллий кенгаши (парламенти) раиси А. К. Каддура ва Сурия ташқи ишлар министри Ф. Аш Шараа билан учрашувлар ўтказди.

Аммонда совет парламентининг аъзоларини Иордания қироли Хусайн, Бош министри З. ар Рифоий, валиаҳд шаҳзода Ҳасан қабул қилдилар. Сенат раиси А. К. ал Лавзий билан музокаралар бўлиб ўтди.

Делегация Фаластин миллий кенгашининг раиси А. Х. ас Сайёҳ билан учрашди.

Бағдодда Ироқ революцион қўмондонлиги кенгашининг аъзолари — Бош министрнинг биринчи ўринбосари Т. Я. Рамадан ва миллий кенгаш (парламент) раиси С. Ҳаммадий билан учрашувлар ўтказилди.

Араб парламент иттифоқининг Бош секретари А. Бурави ҳамда АПИнинг бошқа раҳбарлари билан музокаралар чоғида энг муҳим халқаро муаммолар ҳамда совет ва араб парламент аъзолари ўртасидаги ҳамкорлик масалалари хусусида фикрлашиб олинди.

АПИ Бош секретари Арманистонда рўй берган ва кўп кишини нобуд қилган зилзила муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этди ва совет халқига бу фожиа оқибатларини тезроқ бартараф этишини тилади.

(Давоми тўртинчи бетда).

Область партия комитетларининг пленумлари

Тошкент область партия комитетининг бўлиб ўтган ташкилий пленумида М. М. Мирқосимов область партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди.

Пленум Р. А. Поповни область партия комитетининг иккинчи секретари, Э. И. Фозилов, В. Г. Гордиенко, С. Д. Сайдалиевни секретарлар этиб сайлади.

* * *

Сирдарё область партия комитетининг ташкилий пленуми бўлди. А. Ф. Клепиков область партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди.

А. Ш. Ҳабибуллаев область партия комитетининг иккинчи секретари, М. Х. Умаров, А. С. Собиржонов, Ю. Ю. Йўлдошев секретарлар этиб сайландилар.

(ЎзТАГ).

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ

СССРда ИХТИРОЧИЛИК ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

5. Корхона маъмурияти ҳамда меҳнат коллективи ихтирочиларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига қатъий риоя этишлари шарт.

6. Корхона маъмурияти ихтирочилик фаолияти билан боғлиқ ишларнинг самарадорлигини ошириш учун ихтирочиларнинг патент бўлинмаларига ва жамоат ташкилотларига бутун чоралар билан кўмаклашади.

3-модда. Ихтирочилик фаолиятини ривожлантиришда давлат бошқаруви органларининг роли

1. СССР Фан ва техника давлат комитети мамлакатда ихтирочилик фаолиятини ривожлантириш ишларига бошчилик қилувчи умумдавлат органидир.

СССР Фан ва техника давлат комитети меҳнаткашларнинг фан-техника ижодиёти ҳар томонлама ривожлантирилишини, муҳим халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган ихтиролардан ишлаб чиқаришда кенг миқёсда фойдаланилиши устидан назоратни таъминлайди. СССР Фан ва техника давлат комитети ҳузуридаги ихтиролар ва кашфиётлар давлат комитети ихтироларга берилган аризаларни экспертизадан ўтказади, патентларни беради ва уларни рўйхатга олади, министрликлар, идоралар ва корхоналарнинг патент хизматларига методик ёрдам кўрсатади, патентшунос кадрлар тайёрлашни таъминлайди, патент-ахборот ишини олиб боради.

2. СССР Госплани, бошқа марказий иқтисодий органлар мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантириш планларини тузиш чоғида ихтирочилик фаолиятини ривожлантириш ҳамда унинг натижаларини халқ хўжалигида рўёбга чиқариш учун шарт-шароитларни яратишга қаратилган ташкилий ва иқтисодий тадбирларни кўзда тутадилар, янги техника ва технологияни яратишга берилган давлат буюртмалари асосида тармоқлараро характердаги муҳим ихтиролардан халқ хўжалигида кенг фойдаланилишини таъминлайдилар.

3. СССР министрликлари ва идоралари, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари техника сиёсатини ишлаб чиқиб, амалга ошириш чоғида иқтисодий воситалар ва омиллардан актив фойдаланиб, тармоқларда ва республикаларнинг халқ хўжалигида ихтирочилик фаолиятини устун даражадаги катта муаммоларни ҳал этишга, маҳсулот ва технологиянинг принципиал янги турларини ишлаб чиқишга йўналтирадилар; зарур ҳолларда энг истиқболли ихтироларни ишлаб чиқиш ва улар асосида янги саноат ишлаб чиқаришини ўзлаштириш учун махсус илмий-техника корхонаси, жорий қилиш ва ишлаб чиқариш корхоналари барпо этадилар, шунингдек ўз қарамоғидаги корхоналарга марказлаштирилган фондлардан зарур молиявий ва материал-техника ресурслари берадилар.

4-модда. Халқ депутатлари Советларининг ихтирочилик соҳасидаги функциялари

1. Халқ депутатлари Советлари ўз ваколатлари доирасида тегишли регионда жойлашган корхоналарда ишлаб чиқариш ва социал инфраструктурани такомиллаштириш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, юқори сифатли халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ва аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасидаги энг муҳим вазифаларни ҳал этиш юзасидан ихтирочилик фаолиятини ривожлантиришга кўмаклашадилар.

2. Халқ депутатлари Советлари ихтирочиликни кенг миқёсда ривожлантириш учун шароит яратадилар, зарур биноларни, моддий-техникавий воситаларни бериб қўйиш, ахборот билан таъминлаш ва бошқа хил хизматларни кўрсатиш йўли билан аҳолининг ҳаваскор техникавий ижодкорлигига кўмаклашадилар, региондаги ихтирочилик фаолиятининг илғор тажрибасини оммалаштиришни ташкил этадилар.

3. Халқ депутатлари Советлари ихтиролар асосида ишлаб чиқариш техникасини такомиллаштиришга қаратилган ташкилий-оммавий ишни ўтказадилар, регион халқ хўжалигида ихтиролардан фойдаланиш натижаларини кўриб чиқадилар, ихтирочилар ижодининг обрў-эътиборини, уларнинг жамиятдаги социал мавқеини ошириш юзасидан самарали чора-тадбирларни кўрадилар, ихтирочиларни Советнинг саноатга, қурилишга, транспортга, қишлоқ хўжалигига, аҳолига маиший хизмат кўрсатишга қарайдиган доимий депутатлик комиссиялари ва бошқа органларининг фаол ишига жалб қиладилар.

4. Халқ депутатлари Советлари регионда ихтирочилик фаолияти тўғрисидаги қонунларга риоя этилишини назорат қиладилар, ихтирочиларнинг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини рўёбга чиқаришда уларга ёрдам берадилар.

5-модда. Жамоат ташкилотлари ва ихтирочилик

1. Оммавий ихтирочиликни ривожлантириш соҳасидаги иш касаба союз, комсомол ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотларининг уставлар (низомлар)ига мувофиқ, уларнинг кенг иштироки билан амалга оширилади.

2. Ихтирочиларнинг жамоат ташкилотлари, СССРнинг инженерлик ва илмий-техника жамиятлари, шунингдек СССРдаги ихтирочилик фаолиятини ривожлантиришга алоқадор бўлган бошқа жамоат ташкилотлари ихтирочиларга ташкилий, моддий ва бошқа ёрдам берадилар, ихтирочилик фаолиятидаги тажрибани алмашиш ва ютуқларни пропаганда қилиш билан шуғулланадилар, ихтирочиларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда давлатга кўмаклашадилар, улар хўжалик ҳисобидаги жорий этиш корхоналари, ташкилотлари, группаларини ва муваққат ижодий коллективларни тузишлари мумкин.

II. ИХТИРО ВА УНИНГ ҲУҚУҚИЙ МУҲОФАЗАСИ

6-модда. Ихтиро тушунчаси

1. Янгилиги, аён эмаслиги ва ишлаб чиқаришда қўлланиши мумкинлиги билан ажралиб турган вазифанинг техникавий ечими ихтиро, деб тан олинади.

2. Техникавий ечимнинг моҳияти биринчи бўлиб ариза берилган кунгача техника ва технологиянинг аввалги даражасидан маълум бўлмаган тақдирда, у янгилик деб ҳисобланади.

3. Техникавий ечимнинг моҳияти муайян соҳадаги мутахассис учун маълум бўлган техника даражасидан аниқ-равшан келиб чиқмаган тақдирда, у аён эмас, деб ҳисобланади.

4. Техникавий ечим яратилган пайтда ёки келажакда мамлакат халқ хўжалигида фойдаланилиши мумкин бўлган тақдирда, у ишлаб чиқаришда қўлланиладиган деб ҳисобланади.

5. Қурилма, усул (шу жумладан, микробиология усули, шунингдек даволаш, диагностика ва профилактика усуллари), модда (жумладан, химиявий ва даволаш моддаси), микроорганизм штамми, шунингдек илгари маълум бўлган қурилма, усул, модда, микроорганизм штаммининг янги вазифада қўлланилиши ихтироларнинг объектлари бўлиши мумкин.

6. Қуйидагилар ихтиролар деб тан олинмайди:

Илмий назариялар;

хўжаликни ташкил этиш ва бошқариш методлари;

шартли белгилар, жадваллар, қоидалар;

ақлий операцияларни бажариш схемалари, қоидалари ва методлари;

ҳисоблаш машиналарининг алгоритмлари ва программалари;

иншоотлар, бинолар, территорияларнинг лойиҳалари ва уларни планлаштириш схемалари;

буюмларнинг фақат ташқи қиёфасига тааллуқли бўлган ҳамда эстетик эҳтиёжларни қондиришга қаратилган таклифлар;

ушбу модданинг биринчи бандида кўзда тутилган талабларга жавоб бермайдиган бошқа ечимлар.

7. СССРнинг мудофаа қобилиятига тааллуқли ихтиролар махфий ҳисобланади. Башарти, бошқа ихтиролар мамлакатнинг алоҳида давлат манфаатларига дахлдор бўлса, улар ҳам белгиланган тартибда махфий деб тан олиниши мумкин.

7-модда. Ихтирога авторлик

1. Ихтирога авторлик ҳуқуқи ихтирони яратган фуқарога берилади.

2. Агар ихтирони яратишда биргаликда бир неча граждан қатнашган бўлса, уларнинг ҳаммаси бу ихтиронинг авторлигига шерик ҳисобланади.

3. Ихтирони яратишга ўзининг бевосита ижодий ҳиссасини қўшмаган, авторга фақат техникавий, маслаҳат, ташкилий ёки моддий ёрдам берган ёхуд ихтиро ҳуқуқларини расмийлаштиришга ва ишлаб чиқаришда ихтиродан фойдаланишга кўмаклашган гражданлар авторликка шерик, деб тан олинмайдилар.

4. Ихтиронинг биргаликдаги авторларига тегишли ҳуқуқлардан фойдаланиш тартиби уларнинг ўртасидаги битим билан белгиланади. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, корхоналар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ихтиронинг шерик авторлари ҳуқуқларини амалга оширишга аралашишлари мумкин эмас.

5. Ихтирога авторлик ҳуқуқи муддатсиз ва тортиб олинмайдиган шахсий ҳуқуқдир.

8-модда. Ихтиронинг ҳуқуқий муҳофазаси

1. Ихтирога ҳуқуқ давлат томонидан муҳофаза қилинади ва патент билан тасдиқланади.

2. Ихтирога берилган патент тақдим этилган техникавий ечим ихтиро деб тан олинганини, ихтирога авторликни, ихтиронинг биринчилигини ва ихтиродан фойдаланишга устун ҳуқуқни тасдиқлайди.

3. Ихтиро патенти ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига тўғри расмийлаштирилган ариза топширилган кундан бошлаб йигирма йил мобайнида амал қилади.

4. Патент воситаси билан ҳуқуқий муҳофаза ихтиро формуласида кўзда тутилган ишгагина татбиқ қилинади. Тасвир ва чизмалар ихтиро формуласини талқин этиш мақсадларигагина хизмат қилади.

5. Маҳсулот олиш усулига берилган патентнинг амал қилиши шу усулда бевосита тайёрланган маҳсулотга ҳам татбиқ этилади.

Бунда, аксини исботловчи далил-исботлар бўлмаган тақдирда, маҳсулот патентланган усулда олинган ҳисобланади.

6. Ижтимоий манфаатларга, инсонпарварлик ва социалистик ахлоқ принципларига зид бўлган ечимлар ихтиро тарзида ҳуқуқий жиҳатдан муҳофаза қилинмайди.

7. Кўпроқ биологик усул билан олинган ўсимликларнинг янги навлари, чорва зотларининг ҳуқуқий муҳофазаси махсус қонунлар асосида амалга оширилади.

9-модда. Ихтиродан фойдаланиш танҳо ҳуқуқи

1. Патент эгаси ихтиродан танҳо фойдаланиш ҳуқуқига эгадир.

2. Ихтиродан танҳо фойдаланиш ҳуқуқи патент эгасига ихтиродан ўз хоҳишига кўра фойдаланиш ҳуқуқини, шунингдек ушбу Қонунга зид бўлган ҳолатларда ихтиродан фойдаланишни тақиқлаш ҳуқуқини беради.

10-модда. Ихтиродан танҳо фойдаланиш ҳуқуқини бузиш деб тан олинмайдиган ҳаракатлар

Қуйидагилар ихтиродан танҳо фойдаланиш ҳуқуқини бузиш деб ҳисобланмайди:

ихтирода баён этилган ва патентлар билан ҳимоя қилинган воситаларни бошқа мамлакатларнинг денгиз ёки дарё кемалари ичида, кема сиртида, машиналарда, мосламаларда, механизмларда ва бошқа ускуналарда қўлланиш, бу кемалар СССР сувларида вақтинча ёки тасодифан бўлган пайтларда, мазкур воситалар фақат кема эҳтиёжлари учун фойдаланилган тақдирда;

ихтирода баён этилган, патентлар билан ҳимоя қилинган воситалар бошқа мамлакатларнинг ҳаво, космик ёки ердаги қатнов воситалари ёхуд шу воситалар учун ёрдамчи асбоб-ускуналар конструкциясида қўлланиш, мазкур қатнов воситалари СССР территориясида вақтинча ёки тасодифан бўлган пайтда.

Агар денгиз ёки дарё кемалари, ҳаво, космик ёки ердаги қатнов воситалари СССР гражданларига ва совет юридик шахсларига айни шундай ҳуқуқларни берадиган мамлакатларнинг одамлари ёки юридик шахсларига қарашли бўлса, юқорида кўрсатилган ҳаракатлар ихтиродан танҳо фойдаланиш ҳуқуқини бузиш ҳисобланмайди.

11-модда. Барвақт фойдаланиш ҳуқуқи

Патент билан муҳофаза қилинадиган ихтиронинг биринчилиги санасидан аввал, патент эгасидан мустақил равишда, мазкур ихтирога ўхшаш ечимдан фойдаланган ёки бунинг учун зарур тайёргарликларни кўриб қўйган ҳар қандай киши бундан кейин ҳам ундан текин фойдаланиш ҳуқуқини сақлаб қолади.

12-модда. Патент эгаси

1. Ихтиро учун патент:

Ихтиронинг авторига;

Автор патент олиш учун берган талабномасида ёки ихтиронинг СССР Давлат ихтиролар реестрига киритилишидан аввал исталган вақтда ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига топширган аризасида патент эгаси деб кўрсатган одамга ёки юридик шахсга (унинг розилиги бўлган тақдирда);

ихтиро авторининг ҳуқуқий ворисига (ворислик тўғрисидаги қонунга биноан);

автор ёки патент эгаси ихтиродан танҳо фойдаланиш ҳуқуқини белгиланган тақдирда давлатга берган бўлса, СССР Давлат патент фондига берилади.

2. Агар ихтирони автор корхонада (жамоат ташкилотида) ишлаган даврида яратган бўлса ва авторнинг фаолияти ўзига берилган топшириққа мувофиқ корхонанинг (жамоат ташкилотининг) ҳужжатларидан кўриниб турганидек, ихтиро яратилиши билан тугаган айни шу техникавий вазифани ҳал этишга қаратилган бўлса, ихтиро учун патент автор билан корхонага (жамоат ташкилотига) биргаликда берилади.

3. Агар автор билан корхона (жамоат ташкилоти) ўртасида тегишли шартнома тузилган бўлса, ихтиро учун патент корхонага (жамоат ташкилотига) берилади.

Шартномада патент олиш ҳуқуқидан воз кечиш билан бир қаторда авторнинг самарали ижодий фаолияти учун зарур бўлган моддий, ишлаб чиқариш ва социал характердаги шароитларни яратиш ҳамда яратилган ихтиролардан фойдаланиш учун мукофот тўлаш юзасидан корхона (жамоат ташкилоти)нинг вазифалари белгилаб қўйилади.

13-модда. Ихтиро учун патент беришга талабнома

1. Ихтиро учун патент бериш талабномаси (бундан буён «ихтирога талабнома» деб юритилади) ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига:

Ихтиро автори томонидан;

ушбу Қонуннинг 12-модда 2-бандида кўзда тутилган шартлар мавжуд бўлган тақдирда корхона (жамоат ташкилоти) билан ихтиро автори томонидан биргаликда;

ушбу Қонуннинг 12-модда 3-бандида кўзда тутилган шартлар мавжуд бўлган тақдирда корхона (жамоат ташкилоти) томонидан;

автор, корхона (жамоат ташкилоти) ёки автор билан корхона (жамоат ташкилоти) биргаликда ўзларининг талабнома топшириш ҳуқуқини белгиланган тартибда берган одам ёки юридик шахс томонидан тақдим этилади.

2. Ушбу Қонуннинг 12-модда, 2-бандида кўзда тутилган шартлар мавжуд бўлган тақдирда, корхона (жамоат ташкилоти)нинг маъмурияти авторнинг ихтиро яратганлиги тўғрисида эслатган кунидан бошлаб, уч ой мобайнида ихтиро учун талабнома топширмаса, автор корхона (жамоат ташкилоти)ни патент эгаси сифатида кўрсатмай, мустақил равишда талабнома тақдим этишга ҳақлидир. У ҳолда корхона (жамоат ташкилоти) патент эгаси ҳуқуқидан маҳрум бўлади.

3. 12-модданинг 2-бандида кўзда тутилган шартлар мавжуд бўлган тақдирда корхона (жамоат ташкилоти), башарти, яратилган ихтиро аниқланган кундан бошлаб уч ой мобайнида шундан хабардор қилинган автор патентга эгалик қилиш ҳуқуқидан воз кечса ёки корхона (жамоат ташкилоти) билан биргаликда патент олиш талабномасини расмийлаштириш учун зарур бўлган ишларни қилмаса, у ҳолда корхона (жамоат ташкилоти) ўз номига патент олиш учун талабнома тақдим этишга ҳақлидир.

4. Ажнабий гражданлар ва СССРдан ташқарида яшовчи гражданлиги бўлмаган шахслар ёки доимий қароргоҳи чет элларда бўлган ажнабий ташкилотлар, ёхуд уларнинг патент ишлари билан шуғулланувчи вакиллари СССРда ихтироларнинг патентларини олиш ҳамда шу патентларни СССР савдо-саноат палатаси ва бошқа совет патент вакиллари орқали ўз кучида сақлаб туриш соҳасидаги ишларни олиб борадилар.

5. Ихтиро тўғрисидаги талабнома битта ихтирога ёки ягона ихтиро режасини ҳосил қиладиган тарзда ўзаро боғланган ихтиролар группасига тааллуқли бўлиши керак.

6. Ихтиро учун талабнома:

патент бериш тўғрисидаги аризани;

ихтиронинг тасвири ва формуласини;

зарурат бўлган тақдирда чизмалар ва бошқа тушунтирувчи материалларни;

рефератни ўз ичига олган бўлиши керак.

7. Махфий ихтиро учун талабнома тақдим этилганида автор, корхона (жамоат ташкилоти) унинг мазмуни ошкор бўлмаслиги учун зарур чораларни кўришга мажбурдирлар.

14-модда. Ихтиро учун талабнома топшириш ҳуқуқини бошқаларга бериш, патентдан ва патентдан келиб чиқадиган ҳуқуқлардан воз кечиш

Ихтиро учун талабнома тақдим этиш ҳуқуқи, патент ва патентдан келиб чиқадиган мулкий ҳуқуқлар автор, корхона ёки жамоат ташкилоти томонидан исталган гражданларга ёки юридик шахсларга топширилиши мумкин.

15-модда. Ихтиронинг биринчилиги

1. Ихтиронинг биринчилиги ихтиро учун тўғри расмийлаштирилган талабноманинг ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига топширилган кунига қараб белгиланади.

2. Талабномалар топшириш кунлари бир-бирига тўғри келган ҳолда уларда кўрсатилган авторларнинг ҳаммаси шерик автор ҳисобланади.

3. Ихтиронинг биринчилиги, башарти, ихтиро учун талабнома ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига саноат мулкини муҳофаза қилишга оид Париж конвенциясида қатнашувчи чет мамлакатда биринчи талабнома тақдим этилган кундан бошлаб ўн икки ойдан кечикмай топширилган тақдирда, чет элларда ихтиро учун талабнома топшириш кунига қараб (конвенция устунлиги) белгиланиши мумкин. Конвенция устунлигидан фойдаланишни хоҳловчи талабнома берувчи буни ихтиро учун талабномада кўрсатиши ва талабнома топширилган кундан бошлаб уч ойдан кечикмай ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига шундай талабнинг тўғрилигини тасдиқловчи зарур ҳужжатларни тақдим қилиши лозим.

16-модда. Ихтиронинг янгилиги бўйича имтиёзлар

Ихтирони саноат мулкини муҳофаза қилишга оид Париж конвенциясида қатнашувчи мамлакатлардан бирининг территориясида уюштирилган расмий ва расман тан олинган халқаро виставкаларда жойлаштирилган кўргазмаларда очиқ кўрсатиш, агар ихтиро учун талабнома мазкур экспонат виставкага жойлаштирилган кундан бошлаб олти ой муддатда берилган бўлса;

ихтиро моҳиятининг учинчи шахсга ошкор қилиниши, шунингдек ихтиродан фойдаланилиши, агар ихтиро учун талабнома шу ҳаракатлар қилинган кундан бошлаб ўн икки ойдан кечикмай тақдим этилган бўлса, булар ихтиронинг янгилигига доғ туширадиган ҳолатлар деб тан олинмайди.

17-модда. Кашфиёт талабномаларини эълон қилиш

Кашфиётга талабнома ҳақидаги маълумотлар, жумладан, кашфиётнинг қисқача таърифи ҳамда формуласи ихтиро ва кашфиётлар давлат комитети томонидан ихтирога талабнома берилганидан кейин ўн саккиз ой ўтгандан сўнг расмий бюллетенда эълон қилинади. Мазкур маълумотлар эълон қилингандан кейин ҳар қандай киши ихтирога талабнома материаллари билан танишишга ҳақлидир.

18-модда. Ихтирога берилган талабноманинг экспертизаси

1. Ихтирога берилган талабноманинг экспертизасини ихтиро ва кашфиётлар давлат комитети талабнома берувчи билан ҳамкорликда дастлабки экспертиза ўтказиш ва экспертизани патентлаш йўли билан амалга оширади.

Махфий ихтироларга талабнома экспертизаси СССР Министрлар Совети томонидан белгиланадиган тартибда ўтказилади.

2. Дастлабки экспертизани ва патент экспертизасини ўтказишда талабнома берувчи ва ихтиро автори шахсан иштирок этиши мумкин.

3. Ихтирога талабномани экспертиза қилишни амалга ошираётган давлат патент эксперти экспертиза ўтказиш чоғида ихтиро учун талабномага зарур бўлмайдиган материалларни қўшимча равишда талаб қилиб олганлик учун, тақдим этиладиган ҳал қилувчи қарорнинг асосланганлиги, талабномани кўриб чиқиш муддатига риоя этилиши, шунингдек унинг мазмунини ошкор қилганлик учун қонунда белгилаб қўйилган тарзда жавобгар бўлади.

4. Ихтирога талабнома экспертизадан ўтказилиши даврида талабнома берган киши ўз ташаббуси билан ихтиронинг баён қилинган формуласи доирасида талабнома материалларини тўлдиришга ва тузатишга ҳақлидир.

Агар қўшимча материаллар тақдим этилган техника ечими моҳиятини ўзгартириб юборса, бу қўшимча материаллар кўриб чиқиш учун қабул қилинмайди ва талабнома берувчи томонидан бу материалларнинг ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига етиб келиши вақтига қараб биринчи ўринда туришини белгилаб, мустақил талабнома сифатида расмийлаштирилиши мумкин.

5. Агар талабнома берилган техника ечими автори хусусидаги баҳс судда кўриб чиқилаётган бўлса, дастлабки экспертиза ва патент экспертизаси ўтказиш тўхтатилмайди. Авторлик хусусида баҳс қўзғатилган ихтирога патент бериш тўғрисидаги қарор ихтиро авторини белгиловчи суд қарори қонуний кучга киргандан кейингина қабул қилинади.

19-модда. Ихтирога талабноманинг дастлабки экспертизаси

1. Ихтирога талабноманинг дастлабки экспертизаси ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига талабнома тушгандан сўнг бир ой муддат ичида ўтказилади. Экспертизани ўтказиш чоғида талабномага нисбатан қўйиладиган расмий талабларга риоя этилганлиги текшириб чиқилади.

2. Зарур бўлган тақдирда талабнома берувчи давлат патент эксперти сўровини олгандан кейин икки ой ичида талабномага аниқлик киритиш таклиф қилиниши мумкин. Бундай ҳолларда экспертиза ўтказиш муддати шунга мувофиқ равишда узайтирилади.

Башарти талабнома берувчи белгиланган муддатни бузса ёки мазкур сўровни эътиборсиз қолдирса ихтирога берилган талабнома рад этилган деб ҳисобланади ва матбуотда эълон қилинмайди.

3. Дастлабки экспертиза ижобий натижа берган тақдирда талабнома тўғрисидаги маълумотлар эълон қилингандан сўнг талабнома эгасига талабнома берилган ихтирони ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига тўғри расмийлаштирилган талабнома тушган пайтдан бошлаб кўпи билан тўрт йил муддатга вақтинчалик ҳуқуқий муҳофаза берилади.

20-модда. Ихтирога талабноманинг патент экспертизаси

1. Ихтирога талабноманинг патент экспертизаси ихтирога талабнома тўғрисидаги маълумотлар эълон қилингандан кейин талабнома берувчининг, авторнинг ёки учинчи шахснинг талаби билан муваққат ҳуқуқий муҳофаза амал қилиш муддатидан кечикмай бошланиши керак.

Патент экспертизаси авторнинг ёки талабнома берувчининг талабига мувофиқ талабнома эълон қилингунга қадар бошланиши мумкин.

2. Экспертиза давомида ихтиронинг патентга лойиқлиги шартлари текширилади.

Талабнома берилган ихтирога нисбатан техника даражаси СССРда ва чет мамлакатларда эълон қилинган ёки бошқа расмий тарзда бошқаларга етказилган, талабномада баён қилинган ихтиронинг моҳиятини очиб берадиган маълумотларнинг ҳамма турлари бўйича унинг устун бўлган вақтига қараб белгиланади.

3. Давлат патент эксперти ўз ташаббуси билан талабнома берувчидан ихтиронинг моҳиятига аниқлик киритувчи қўшимча материалларсиз талабномани кўриб чиқиш мумкин бўлмаса, ана шундай қўшимча материалларни сўраб олиш мумкин.

Ихтиронинг моҳиятини аниқлаб берадиган қўшимча материаллар талабнома берувчи томонидан сўров олинган кундан бошлаб икки ой муддат ичида тақдим этилиши лозим.

Агар талабнома берувчи мазкур муддатни бузса ёки сўровни эътиборсиз қолдирса ихтирога берилган талабнома рад этилган ҳисобланади.

4. Экспертиза талабнома берувчи экспертиза ўтказиш тўғрисида илтимоснома берган кундан бошлаб 12 ойдан кечиктирмай тугалланиши лозим. Ихтирога энг мураккаб талабномалар юзасидан экспертиза ўтказиш муддатлари СССР Фан ва техника давлат комитети ҳузуридаги патент экспертизаси шикоят аризаларини кўриб чиқиш юқори кенгашининг қарори билан узайтирилиши мумкин, лекин бу муддат бир йилдан ошмаслиги керак.

5. Экспертиза натижаларига мувофиқ ихтиро ва кашфиётлар давлат комитети патент бериш ёки патент беришни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилади.

6. Талабнома берувчи ва ихтиро автори экспертиза ўтказиш чоғида фойдаланилган материллар билан танишишга ҳақлидирлар.

21-модда. Ихтирога талабнома юзасидан чиқарилган қарор ҳақида шикоят қилиш

1. Талабнома берувчи (автор) патент беришни рад этиш тўғрисидаги қарорга ёки қарорда кўрсатилган патент бериш тўғрисидаги ихтиро формуласига қўшилмаган тақдирда бу қарорни олгандан сўнг ёки талабномага қарши қўйилган материалларнинг нусхасини талаб қилиб олган кундан бошлаб уч ой муддат ичида СССР Фан ва техника давлат комитети ҳузуридаги патент экспертизаси шикоят аризаларини кўриб чиқиш юқори кенгашига бунинг сабабларини кўрсатиб эътирозинома беришга ҳақлидир. Эътирознома олинган кундан бошлаб уч ой муддат ичида кўриб чиқилиши керак. Талабнома берувчи (автор) ўз шикоятини кўриб чиқишда иштирок этиш ҳуқуқига эга.

2. СССР Фан ва техника давлат комитети ҳузуридаги патент экспертизаси шикоят аризаларини кўриб чиқиш юқори кенгашининг қарори устидан ихтирога талабнома берувчи (автор) ана шу қарор чиқарилган кундан бошлаб бир йил ичида СССР патент судига шикоят аризаси беришга ҳақлидир.

22-модда. Патент бериш тўғрисидаги маълумотларни матбуотда эълон қилиш

Патент бериш тўғрисидаги маълумотларни ихтиро ва кашфиётлар давлат комитети қарор чиқарилган кундан бошлаб уч ой муддат ичида расмий равишда эълон қилади. Патент бериш тўғрисидаги эълон қилинувчи материалларда ихтиронинг автори, патент эгаси, ихтиронинг номи ва формуласи, ихтиро ва кашфиётлар давлат комитети томонидан белгиланадиган бошқа зарур маълумотлар кўрсатилади.

23-модда. Патент бериш тўғрисидаги қарорга норозилик билдириш

Ҳар қандай одам ёки юридик шахс патент бериш тўғрисидаги маълумотлар расмий равишда эълон қилинган кундан бошлаб уч ой ичида СССР Фан ва техника давлат комитети ҳузуридаги патент экспертизаси шикоят аризаларини кўриб чиқиш юқори кенгашига бу қарор хусусида норозилик билдиришга ҳақлидир.

Норозилик у олинган кундан бошлаб уч ой ичида кўриб чиқилиши лозим. Норозилик билдириб ариза берган киши ва ихтирога талабнома берувчи (автор) билдирилган норозиликни кўриб чиқишда шахсан иштирок этиши мумкин.

24-модда. Патент бериш

1. Ушбу Қонуннинг 23-моддасида белгилаб қўйилган муддатда патент бериш тўғрисидаги қарорга норозилик билдирилмаган тақдирда ихтиро ва кашфиётлар давлат комитети ихтирони СССР ихтиролар давлат рўйхатига киритади ва патент топширади.

2. СССР Фан ва техника давлат комитети ҳузуридаги патент экспертизаси шикоят аризаларини кўриб чиқиш юқори кенгашига патент бериш тўғрисидаги қарорга норозилик билдириб ариза берилган тақдирда ихтирони СССР ихтиролар давлат рўйхатига киритиш ва патент бериш норозилик аризаси кўриб чиқилгандан сўнг амалга оширилади. Норозилик билдириб ариза берилган тақдирда ихтирони СССР ихтиролар давлат рўйхатига киритиш ва патент бериш ана шу ариза кўриб чиқилгандан сўнг амалга оширилади.

25-модда. Патентни бутунлай ёки қисман бекор қилинган деб ҳисоблаш

Ихтирога берилган патент у амал қиладиган бутун муддат давомида: талабнома берилган техника ечимини ихтиро деб ҳисоблаш учун мазкур Қонунда кўзда тутилган талабларни бузиб патент ғайри қонуний йўл билан берилган бўлса;

патентда ихтиронинг автори (ҳамавторлар) ёки патент эгаси нотўғри кўрсатилган бўлса ихтиро патенти тўғрилиги ҳақида баҳс бўлиши ҳамда тўла ёки қисман бекор қилиниши мумкин.

26-модда. Пошлина

1. Патент олиш учун талабномани кўриб чиқишга қабул қилиб олиш, экспертиза ўтказиш, патент бериш, уни кучда сақлаш учун, шунингдек патент билан боғлиқ бошқа юридик аҳамиятга эга бўлган ишларни амалга оширганлик учун пошлина олинади.

2. Пошлина талабнома берувчи, патент эгаси, шунингдек мазкур модданинг 1-бандида кўзда тутилган ишларнинг амалга оширилишидан манфаатдор бўлган ҳар қандай одам ёки юридик шахс томонидан тўланади.

3. Бажарилиши учун пошлина олинадиган ишлар рўйхати, пошлина миқдори ва пошлина юзасидан имтиёзларни СССР Министрлар Совети белгилайди.

4. Ихтиро автори билан келишувга мувофиқ корхоналар (жамоат ташкилотлари) ва гражданлар пошлинани тўла ёки қисман тўлашлари мумкин.

5. Патент СССР Давлат патент фонди номига берилган тақдирда бу патентни бериш учун, уни кучда сақлаш учун, шунингдек шундан кейин бошқа юридик аҳамиятга молик ишларни амалга оширганлик учун пошлина тўланмайди. Патент берилгунга қадар юридик аҳамиятга молик ишларни амалга оширганлик учун ихтиро авторининг пошлина тўлаши билан боғлиқ сарф-харажатлари СССР Давлат патент фонди томонидан тўла қопланади.

27-модда. Патент кучини муддатидан олдин тўхтатиш

Патент кучи қуйидаги ҳолларда муддатидан олдин тўхтатилади:

Патент эгасининг ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига берган аризаси асосида;

патентни кучда сақлаш учун йиллик пошлина белгиланган муддатда тўланмаган тақдирда. Бу ҳолда патент СССР Давлат патент фондининг талаби билан белгиланган тартибда бу фондга бепул топширилиши мумкин;

патент ҳақиқий эмас деб аталганда.

28-модда. Ихтирони чет мамлакатларда патентлаш

1. СССР гражданлари, совет корхоналари (жамоат ташкилотлари), СССР Давлат патент фонди ихтирони чет мамлакатларда патентлаш ҳуқуқига эгадирлар, бундай ҳаракатлар давлат хавфсизлиги манфаатларига путур етказадиган ҳоллар бундан истиснодир.

2. Ихтирони чет мамлакатларда патентлаш билан боғлиқ бўлган харажатлар талабнома берувчи зиммасига тушади. Уларни тўлаш учун СССР ташқи иқтисодий банки талабнома берувчига ўтказилувчи сўм ёки чет эл валютасида қарз бериши мумкин.

III. ИХТИРОЛАРДАН ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИДА ФОЙДАЛАНИШНИНГ ИҚТИСОДИЙ МЕХАНИЗМИ

29-модда. Ихтиролардан фойдаланишнинг иқтисодий асослари

Халқ хўжалигида ихтиролардан фойдаланишнинг иқтисодий асослари:

ихтирога берилган патентнинг ва шундан келиб чиқадиган мулкий ҳуқуқларнинг товар деб тан олиниши;

хўжалик ҳисоби муносабатларининг ихтиродан фойдаланиш иштирокчиларига нисбатан қўлланилиши;

ихтиролардан мамлакат халқ хўжалигида кенг фойдаланишдан ихтирочиларнинг, корхоналар ва жамоатчиликнинг ўзаро манфаатдорлигини ошириш мақсадида иқтисодий воситалар ва омилларни қўлланишдан иборат.

30-модда. Ихтиролардан фойдаланиш

1. Патент олинган ихтиро асосида ишланган маҳсулотни тайёрлаш, қўлланиш, келтириш, сотиш учун таклиф қилиш, сотиш ва бошқа тарзда хўжалик оборотига киритиш, шунингдек патент муҳофаза қиладиган усулни қўлланиш ихтиродан фойдаланиш ҳисобланади.

2. Патент берилган ихтиродан патент эгасининг розилигисиз ҳеч ким фойдалана олмайди.

Патент эгаси патент берадиган ҳуқуқдан давлат ва жамият манфаатларига зарар етказмай фойдаланиши лозим.

(Давоми учинчи бетда).

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ

СССРда ИХТИРОЧИЛИК ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши биринчи ва иккинчи бетларда).

Агар ихтиро махфий бўлса, патент эгасининг ундан фойдаланиш ҳуқуқи белгиланган тартибда сир сақлаш режимини таъминлаш учун зарур бўлган доира билан чеклаб қўйилиши мумкин.

3. Ихтиро, патент ушбу Қонуннинг 7 ва 12-моддаларига мувофиқ бир неча кишига мансуб бўлса, ихтиродан фойдаланишга доир ўзаро муносабатлар, жумладан мукофот ёки фойда (даромад)ни тақсимлашга доир муносабатлар улар ўртасидаги келишувга мувофиқ белгиланади. Бундай келишув бўлмаган тақдирда патент эгаларининг ҳар бири тўла ёки истисно тариқасида лицензия бериш, шунингдек патентни бошқалар фойдасига беришдан ташқари ихтиродан ўзлари хоҳлаганларича фойдаланишлари мумкин.

4. СССР Давлат патент фонди номига патент берилган ихтиролардан СССР гражданлари ва совет корхоналари (жамоат ташкилотлари) махсус рухсатсиз фойдаланишлари мумкин.

5. СССРда патент олинган ва СССР гражданига, совет корхонасига (жамоат ташкилотига) ёки СССР Давлат патент фондига тегишли ихтиролардан фойдаланиш ҳуқуқини чет эл гражданларига ёки юридик шахсларга бериш СССР Министрлар Совети белгилайдиган тартибда амалга оширилади.

31-модда. **Лицензия шартномаси**

1. Лицензия шартномасига кўра патент эгаси (лицензиар) тўла, истисно тариқасида ёки оддий лицензия шаклида ихтиродан фойдаланиш ҳуқуқини бошқа шахсга (лицензиатга) бериш мажбуриятини олади, бошқа шахс (лицензиат) эса мазкур ихтиродан фойдаланиш ва шартномада кўзда тутилган тўловни лицензиат ҳисобига ўтказиш мажбуриятини ўз зиммасига олади. Агар лицензиат давлат корхонаси бўлса, у ҳолда ишлаб чиқаришни, фан ва техникани ривожлантириш фонди ёки шу мақсаддаги бошқа фонд мазкур тўловлар манбаи бўлиб хизмат қилади.

Лицензия шартномасида лицензиарнинг лицензиат ихтиросидан, шу жумладан «Ноу-хау» тарзида фойдаланиш билан боғлиқ бўлган ишларни бажариш ва хизмат кўрсатиш мажбуриятлари кўзда тутилиши мумкин.

Қурилиш, монтаж, созлаш ва ишга тушириш ишлари ва бошқа ишлар лойиҳаларида ихтирони қўлланилган тақдирда фойдаланишдан иқтисодий самара оладиган ташкилот лицензиат ҳисобланади. Лойиҳага ихтиро лицензиатнинг розилиги билан жалб этилади.

Агар ихтиродан патент эгаси бўлган ташкилот томонидан тайёрланган илмий-техника маҳсулотида фойдаланадиган бўлса, буюртмачи билан шартномага мувофиқ ихтиродан фойдаланиш ҳуқуқи лицензия асосида берилади.

2. Тўла лицензия чоғида патентдан келиб чиқадиган барча мулкий ҳуқуқлар шартнома амал қиладиган муддатда лицензиатга ўтади; истисно тарзидаги лицензияда шартномада кўзда тутилган доирада, лицензиатга берилмайдиган ихтиро қисмидан фойдаланиш ҳуқуқи лицензиарда сақлаб қолиниб, ихтиродан истисно тариқасида фойдаланиш ҳуқуқи берилади; оддий лицензияда ўз ишлаб чиқаришида шартномада кўзда тутилган шартлар билан ихтиродан фойдаланиш ҳуқуқи берилади.

32-модда. **Очиқ лицензия**

Патент эгаси ихтиродан фойдаланиш ҳуқуқини истаган кишига бериш (очиқ лицензия) тўғрисида аризани расмий равишда эълон қилиш учун Ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига топшириши мумкин. Бу ҳолда патентни кучида сақлаш учун пошлина ана шундай ариза эълон қилинган кундан бошлаб эллик процент камайтирилади.

Мазкур ихтиродан фойдаланиш истагини билдирган шахс тўлов ҳақида патент эгаси билан шартнома тузишга мажбур.

33-модда. **Бажарилиши шарт бўлган ва мажбурий лицензиялар. Патентни мажбурий равишда сотиб олиш**

1. Патент эгаси ёки тўла ёҳуд истисноли лицензия эгаси давлат буюртмасини бажариш учун ихтиродан фойдаланиш зарур бўлган корхонанинг ана шу ихтиродан фойдаланишга оддий лицензия бериш тўғрисида шартнома тузишдан бош тортган тақдирда, СССР Фан ва техника давлат комитети мазкур корхонага ихтиродан фойдаланиш доирасини, ҳажмини, муддатини ва тўловлар тартибини белгилаб, албатта лицензия бериш тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин.

2. Ихтирога талабнома берилгандан сўнг тўрт йил давомида ёки патент берилгандан кейин уч йил ичида СССР территориясида ихтиродан тегишли тарзда фойдаланилмаган бўлса, ана шу муддатлардан энг узоғи ўтгандан кейин, ихтиродан фойдаланишни хоҳлаган шахс патент эгаси билан лицензия шартномаси тузиш имконияти бўлмаса, ихтиродан фойдаланиш доирасини, ҳажмини, муддатини ва тўловлар тартибини кўрсатиб, ўзига мажбурий равишда лицензия берилиши тўғрисида судга илтимоснома билан мурожаат қилиши мумкин.

3. Ихтиро давлат учун алоҳида муҳим аҳамиятга эга бўлган, патент эгаси билан эса патентни бошқаларга бериш ёки лицензия бериш тўғрисида битимга эришиб бўлмаган тақдирда СССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ кашфиёт патенти мажбурий равишда сотиб олиниши ва патент эгасига бунинг ўрнига бир йўла ҳақ тўланиши мумкин.

34-модда. **Бир-бирига боғлиқ ихтиролардан фойдаланиш учун лицензия**

Агар патент эгаси ихтирода бошқа шахс томонидан патент олинган бошқа ихтиродан фойдаланилганлиги сабабли ундан фойдалана олмаса, патент олган бошқа шахсдан ана шу ихтирога оддий лицензия беришни талаб қилишга ҳақлидир.

35-модда. **Патентни бузганлик учун мулкий жавобгарлик**

1. Патент олинган ихтиродан мазкур қонунга зид равишда фойдаланган шахс патентни бузган ҳисобланади.

2. Патент эгасининг талаби билан патентнинг бузилишига чек қўйилиши ва унга келтирилган зарар тўланиши ҳамда ихтиродан ғайриқонуний фойдаланиш натижасида олинган фойда (даромад) патент эгаси фойдасига мусодара этилиши лозим.

Агар патент автор ва корхона номига берилган бўлса, ихтиродан ғайриқонуний фойдаланиш ҳақини тўлаш тарзида олинган маблағ патент эгалари ўртасидаги битимга мувофиқ улар ўртасида тақсимланади.

Патентни бузувчидан СССР Давлат патент фонди фойдасига ихтиродан фойдаланиб тайёрланган маҳсулотни реализация қилишдан олинган фойданинг ўн проценти (даромаднинг тегишли қисми) миқдорида жарима ҳам олинади.

Патентни бузиш факти аниқланган кундан бошлаб икки ой муддат ичида патент эгаси уни бузган кишига нисбатан тегишли чора кўрмаган тақдирда тўла ва истисноли лицензия эгаси патентни бузувчига нисбатан талабнома билан мурожаат қилиши ҳам мумкин.

36-модда. **Техника ечимининг муваққат ҳуқуқий муҳофазаси амал қилиб турган даврда ундан фойдаланиш**

1. Муваққат ҳуқуқий муҳофаза амал қилиб турган даврда талабнома берувчи яратилган техника ишланмасидан фойдаланиш ҳуқуқига эга.

2. Техника ишланмасидан фойдаланган одамлар ва юридик шахслар ихтирога патент олингандан кейин патент эгасига техника ишланмасидан фойдаланиш эвазига пул тўлайдилар. Тўланадиган пул миқдори томонлар ўртасида тузилган битим билан белгиланади.

37-модда. **Ихтироларни марказлаштирилган тартибда танлаб олиш**

СССР Фан ва техника давлат комитети ҳар йили тегишли министрликлар ва идоралар иштирокида халқ хўжалигида муҳим аҳамиятга эга бўлган ихтироларни аниқлайди.

Тегишли планда кўзда тутилган даврда танлаб олинган ихтиролар амалга ошириладиган янги техника ва технология объектлари СССР Фан ва техника давлат комитетининг таклифига мувофиқ белгиланган тартибда давлат буюртмасига киритилади.

38-модда. **Ихтиродан фойдаланишнинг иқтисодий самараси улушини белгилаш**

Ихтиродан фойдаланиб техника (маҳсулот) тайёрлаётган ёки ихтирога асосланган технология (усул)дан фойдаланаётган корхона истеъмолчи ва авторнинг (унинг истагига мувофиқ) иштирокида ана шу техниканинг нархида мазкур ихтиродан фойдаланиш ҳисобига олинган иқтисодий самаранинг улушини аниқлайди. Мазкур улуш ихтиродан фойдаланишдан тушган корхона фойдаси (даромади)ни ҳисоб-китоб қилишда, ихтиро авторларини тақдирлаш ва ихтирони яратишга ҳамда ундан фойдаланишга кўмаклашган шахсларни мукофотлаш миқдорини белгилаш, шунингдек солиқ солишда имтиёз белгилаш чоғида ҳисобга олинади.

39-модда. **Ихтиродан фойдаланишни давлат йўли билан рағбатлантириш**

1. Патент эгаси бўлган корхоналар ўз ишлаб чиқаришида ихтиродан фойдаланишдан олган фойдалари (даромадлари) ҳамда валюта тушумларидан ихтиро СССР Давлат ихтиролари рўйхатига киритилган кундан бошлаб уч йил давомида давлат бюджетига ва юқори органга ажратма олинмайди.

2. Лицензияни сотиб олиш натижасида корхоналарнинг ихтиролардан фойдаланишдан олган фойдаси (даромади) ва валюта тушумидан лицензияни сотиб олиш тўғрисида шартнома тузилган кундан бошлаб уч йил давомида давлат бюджетига ва юқори органга ажратма олинмайди.

3. СССР Министрлар Советининг қарори билан ушбу модданинг биринчи ва иккинчи бандларида кўрсатилган муддатлар муҳим халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган ҳамда ишлаб чиқаришда уларни ўзлаштириш учун анча узоқ муддат талаб қиладиган ихтироларга нисбатан узайтирилиши мумкин.

4. Ушбу модданинг биринчи ва иккинчи бандларида кўзда тутилган давлат бюджетига ва юқори органга ажратмаларга берилган имтиёзлар ҳисобидан корхоналар тасарруфида қоладиган маблағларни бу корхоналар ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини оширишга, корхонани социал жиҳатдан ривожлантиришга ва ихтирочилик фаолиятини рағбатлантиришга сарфлайдилар.

Мазкур маблағлар ихтиро авторига ҳамда бу ихтирони яратиш ва ундан фойдаланишга кўмаклашган шахсларга мукофотлар чегириб ташлангандан кейин, шунингдек СССР Давлат патент фондига ажратмадан сўнг ишлаб чиқаришни ривожлантириш, фан ва техника фондига, социал тараққиёт фондига ёки шунга ўхшаш мақсаддаги бошқа фондларга бундай фондларни ташкил этишнинг иқтисодий нормативларига мувофиқ ўтказилади.

5. Патент олинган ихтиро негизида янги техника ишлаб чиқариш учун махсус қурилган корхона ёки цехнинг фойдаси (даромади) ва валюта тушумидан, мазкур ихтиродан фойдаланишдан олинган қисмидан корхона ёки янги цех фойдаланишга топширилган кундан бошлаб уч йил давомида давлат бюджетига ва юқори органга ажратма олинмайди.

Бундай корхона ёки цехни барпо этиш учун сарфланадиган маблағни манфаатдор корхона томонидан фойда (даромад)дан у тақсимланмасдан олдин ўтказилади, СССР гражданларининг ана шу мақсадга сарфлайдиган даромадлари эса солиқдан озод қилинади.

6. Ихтиро СССР ихтиролар давлат рўйхатига киритилган ёки лицензия сотиб олиш тўғрисида у билан шартнома тузилган кундан бошлаб уч йил давомида бюджет ташкилоти ихтиродан фойдаланишдан олган иқтисодий самара, шунингдек лицензия шартномаси бўйича олган даромадлар ана шу бюджет ташкилотининг тасарруфида тўла қолади ҳамда ихтирочилик фаолиятини ривожлантириш ва рағбатлантиришга сарфланади.

7. Ихтиродан фойдаланаётган ёки шу ихтиродан фойдаланиб, ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўраётган корхона банкдан имтиёзли шартлар билан кредит олишга ҳақлидир.

40-модда. **Давлат корхонасининг лицензия сотишдан тушган даромадини тақсимлаш**

Давлат корхонасининг лицензия сотишдан тушган даромади авторга мукофот пули ва уларни сотишга кўмаклашган кишиларга берилган мукофот пулларини, шунингдек СССР Давлат патент фондига ажратмаларни чегириб ташлаб, ресурслар учун ҳақ тўлангандан кейин корхонанинг фойдаси (даромади)га қўшилади ва сўнгра давлат бюджетига, юқори органга юборилади ҳамда корхонанинг иқтисодий фондлари бўйича белгиланган нормативларга мувофиқ тақсимланади.

41-модда. **Ихтиро қилинган янги техникани ишлаб чиқиш ва етказиб беришга давлат буюртмаси**

1. Ихтиро қилинган янги техникани ишлаб чиқиш ва етказиб беришга, ишлаб чиқариш қувватларини ва социал соҳа объектларини ишга туширишга давлат буюртмасини олган корхона буюртмани бажариш учун зарур бўлган марказлаштирилган тарзда тақсимланадиган моддий-техника ва молия ресурслари билан таъминланади.

2. Патенти бошқа корхоналар ёки гражданларга, шунингдек чет эл патент эгаларига тегишли бўлган ихтиролардан фойдаланиб техника ишлаб чиқариш учун корхонага давлат буюртмаси берилган тақдирда давлат ихтиролардан фойдаланиш ҳуқуқларини олишни ҳамда бунинг учун зарур молиявий маблағлар ажратилишини таъминлайди.

42-модда. **Корхонада ва бюджет ташкилотида ихтирочилик фаолиятини пул билан таъминлаш**

1. Корхонада ихтирочилик фаолиятини пул билан таъминлаш ишлаб чиқаришни, фан ва техникани ривожлантириш фонди ёки бошқа худди шундай фондларнинг маблағлари ҳисобидан амалга оширилади, ихтироларнинг авторларини мукофотлаш ва ихтироларни яратишга ҳамда улардан фойдаланишга кўмаклашган шахсларга мукофотлар бериш бундан мустаснодир.

Тегишли маблағлар етарли бўлмаган тақдирда банкларнинг кредитлари, марказлаштирилган фондларнинг маблағлари, зарур ҳолларда эса бюджет маблағлари жалб этилиши мумкин.

Иқтисодий рағбатлантириш фондларини тузмайдиган бюджет ташкилоти ихтирочилик фаолиятини ихтиролардан фойдаланишдан тушадиган ҳамда ушбу қонуннинг 39-моддаси 6-бандига мувофиқ, унинг ихтиёрида қолдириладиган маблағларни тежаш ҳисобидан, шунингдек банк кредитлари, министрликлар, идораларнинг марказлаштирилган фондлари, зарур ҳолларда эса бюджет маблағлари ҳисобидан пул билан таъминлайди.

2. Корхонанинг ўз ишлаб чиқаришида фойдаланиш учун ихтиролар яратишга сарфланадиган харажатлари ишлаб чиқаришнинг таннархига қўшилади, ихтироларнинг нафли самараси олинган фойда ёки даромадда ифодаланмайди (меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникаси, табиатни муҳофаза қилиш тадбирлари, касалликни камайтириш ва шу кабилар).

3. Корхона ихтироларнинг авторларига ҳамда ихтироларни яратиш ва улардан фойдаланишга кўмаклашган шахсларга мукофотлар тўлаш учун сарфлайдиган маблағлар корхонанинг ихтиродан ўз ишлаб чиқаришида фойдаланишдан оладиган фойдаси (даромади)дан ёки лицензияларни сотишдан тушган пуллардан улар тақсимлангунга қадар ажратилади, меҳнатга ҳақ тўлаш ягона фондига қўшилмайди ва уни норматив асосида тузиш чоғида ҳамда ўртача иш ҳақи ўсиши билан меҳнат унумдорлиги ўсишининг нисбатини белгилаш чоғида ҳисобга олинмайди.

4. Корхоналарда ва бюджет ташкилотларида ихтирочилик фаолиятини ривожлантиришга гражданлар взнос сифатида юбораётган даромадлар солиқдан озод қилинади.

43-модда. **Ихтирочилик фаолиятини пул билан таъминлаш регионал фондлари**

1. Ихтиро қилинган янги техника объектларини ишлаб чиқиш ва ўзлаштиришни пул билан таъминлаш мақсадида халқ депутатлари Советлари ихтиролар асосидаги илмий-техника ечимларини пул билан таъминлаш регионал фондларини тузишлари мумкин.

Маҳаллий бюджетларнинг маблағлари, корхоналарнинг, жамоат ташкилотлари ва гражданларнинг взнослари ана шу фондларни тузиш манбаи бўлиши мумкин. Мазкур фондлар ўз уставларига мувофиқ ва тўла хўжалик ҳисоби шартларига кўра иш кўриб кредитлар бериш тартиби ҳамда шартларини мустақил белгилайдилар.

2. Ихтиролар асосидаги илмий-техника ечимларини пул билан таъминлаш регионал фондларига гражданлар, шунингдек корхоналар, жамоат ташкилотлари взнос сифатида юбораётган даромадларга, фойдага (даромадга) солиқ солинмайди.

44-модда. **Янги очиладиган банклар**

Янги очиладиган банклар ихтирочиликни ривожлантиришга кўмаклашиш ва фан-техника ечимларини кенг қўлланиш учун ташкил этилади, улар хўжалик ҳисобидаги муассасалар бўлиб, истиқболли ихтироларни яратиш ва улардан халқ хўжалигида фойдаланиш соҳасида корхоналар, ташкилотларни, муваққат ижодий коллективларни ҳамда алоҳида авторларни шартномавий асосларда пул билан таъминлайдилар. Янги очиладиган банклар қўшма ишлаб чиқаришларни ташкил этишда ва ихтироларни яратиш ҳамда улардан фойдаланиш борасидаги тадбирларда пайчилик асосида иштирок эта оладилар.

Янги очиладиган банклар ўзларининг кредит операциялари учун корхоналар, ташкилотлар, кооперативларнинг, шунингдек айрим гражданларнинг бўш маблағларини сафарбар этадилар. СССР Давлат банки ва бошқа банкларнинг маблағларини шартномавий асосларда жалб қиладилар.

Янги очиладиган банкларнинг уставларида мамлакатда илмий-техника ижодиётини ташкил этиш билан боғлиқ бошқа вазифалар кўзда тутилиши мумкин. Янги очиладиган банкларга умумий раҳбарликни ва уларнинг фаолияти устидан контролликни СССР Давлат банки амалга оширади.

45-модда. **СССР Давлат патент фонди**

1. СССР Давлат патент фонди давлат бюджети маблағлари, патентлари фондга тегишли бўлган ихтироларнинг лицензияларини чет эллик одамлар ва юридик шахсларга сотишдан олинадиган даромадлар, корхоналарнинг, давлат ва жамоат ташкилотлари ҳамда гражданларнинг ихтиёрий взнослари ҳисобидан, шунингдек ушбу қонунга мувофиқ олинадиган пошлиналар ва патентни бузганлик учун ундириб олинадиган жарималар ҳисобидан тузилади.

СССР гражданлари, совет корхоналари ва жамоат ташкилотлари ихтиродан фойдаланишдан олган йиллик фойданинг бир проценти (даромаднинг тегишли қисми) миқдоридаги ажратмалар ҳам СССР давлат патент фондига ўтказилади.

2. СССР Давлат патент фондига СССР Министрлар Совети тасдиқлайдиган уставга мувофиқ правление бошчилик қилади. Демократик асосда сайланадиган правление составига ихтирочилар, давлат ва жамоат ташкилотларининг вакиллари кирадилар.

3. СССР Давлат патент фондининг маблағларидан қуйидаги мақсадларда фойдаланилади:

фан ва техникани ривожлантиришнинг истиқболли йўналишларида ихтироларни яратишга доир харажатларни қоплаш;

ихтиролардан халқ хўжалигида фойдаланилиши тўғрисида ахборот тўплаш ва тарқатиш;

техника ижодиётини пропаганда қилиш ва ривожлантириш, ихтиролар Бутуниттифоқ конкурсларини ўтказиш;

ихтирочилик ижодиёти таълими марказларини пул билан таъминлаш;

муҳим ва истиқболли ихтироларнинг авторларини рағбатлантириш;

ихтирочилар таклиф этадиган техник ечимларни ишлаб чиқиш ва текширишда уларга моддий ёрдам бериш;

мамлакатда ихтирочилик ва патент ишини ҳуқуқий тартибга солишни такомиллаштириш соҳасидаги ишларни пул билан таъминлаш;

ихтирочиликни ривожлантиришга кўмаклашиш манфаатларини кўзловчи бошқа мақсадлар.

4. Корхоналарнинг, давлат, жамоат ташкилотлари ҳамда гражданларнинг взнос сифатида СССР Давлат патент фондига ўтказаётган даромадларидан солиқ олинмайди.

5. СССР Давлат патент фонди ўзига тегишли патентлар юзасидан ихтиро авторининг сўровига кўра ундан қандай фойдаланилгани тўғрисида ахборот беради.

46-модда. **Ихтиродан фойдаланилганлик учун авторни мукофотлаш**

1. Патенти совет корхонаси ёки жамоат ташкилоти номига берилган ихтиродан фойдаланилганлик учун авторга мукофот пулини ана шу корхона ёки жамоат ташкилоти тўлайди. Ихтирога патент берилиши учун талабнома бир неча корхона номидан берилган ҳолларда авторга мукофот пулини уларнинг битимида ўзгача тартиб кўзда тутилмаган бўлса, ҳар бир корхона тўлайди.

Ихтиро учун патент авторга ва корхонага (жамоат ташкилотига) берилган ҳолларда авторга мукофот пули тўланмайди, бунда авторнинг даромади корхона (жамоат ташкилоти) ихтиродан фойдаланишдан олган фойданинг бир қисмидан, шунингдек шу ихтиронинг лицензиясини у мустақил равишда ёки корхона билан биргаликда сотишдан тушган пулдан ҳосил бўлади. Ҳар қандай ҳолда ҳам ихтиро авторининг даромади ушбу қонунда кўзда тутилган мукофот миқдоридан кам бўлмаслиги керак.

2. Патентни СССР Давлат патент фонди номига берилган ихтиро авторига мукофот пули ихтиродан фойдаланувчи ҳар бир корхона, жамоат ташкилоти ёки граждан томонидан тўланади.

3. Патенти СССР Давлат патент фонди номига берилган ихтиродан фойдаланувчи корхона, жамоат ташкилоти ёки граждан ихтиродан фойдаланила бошлангандан кейин уч ой мобайнида уни бу ҳақда хабардор қилишлари ва мукофот пули тўлаш тўғрисида автор билан битим тузишлари шарт.

4. Патент амал қилган муддат мобайнида ихтиродан фойдаланганлик учун авторга мукофот пули корхона (жамоат ташкилоти) ихтиродан фойдаланишдан ҳар йили оладиган фойданинг (даромад тегишли қисмининг) камида беш проценти миқдорида ёки лицензияни сотишдан тушган маблағдан мукофотнинг энг катта миқдорини чекламасдан тўланади. Процент миқдорини корхона (жамоат ташкилоти) автор билан келишиб белгилайди.

5. Нафли самараси фойда ёки даромадда ифода этилмайдиган ихтиродан фойдаланилганлик учун мукофот пулини корхона ёки жамоат ташкилоти СССР Министрлар Совети белгилайдиган тартиб ва миқдорларда тўлайди.

6. Авторга мукофот пули ихтиро фойдаланилган йил тугагандан сўнг уч ойдан кечиктирмай тўланади.

7. Патенти корхона (жамоат ташкилоти) ёки СССР Давлат патент фонди номига берилган ихтирони чет мамлакатларда реализация қилиш, шу жумладан лицензияларни сотиш ва маҳсулотни экспортга етказиб бериш чоғида авторга пул мукофоти унинг истагига кўра чет эл валютаси билан тўланиши мумкин.

8. Корхона маъмурияти ёки жамоат ташкилотининг раҳбарияти меҳнат коллективи кенгаши билан келишган ҳолда ихтиро авторига рағбатлантириш мукофотини ҳам тўлаши мумкин.

47-модда. **Мукофот пулини ўз вақтида тўламаганлик учун жавобгарлик**

Мукофот пулини ўз вақтида тўламаганлик учун корхона ёки жамоат ташкилоти авторга ўтказиб юборилаётган ҳар бир кун учун тўланиши лозим бўлган маблағнинг бир проценти миқдорида пеня тўлайди.

48-модда. **Ихтирони яратиш ва ундан фойдаланишга кўмаклашганлик учун рағбатлантириш**

1. Корхона ихтирога патент берилган вақтдан бошлаб уч йил мобайнида ихтирони яратиш ва ундан фойдаланишга кўмаклашган шахсларга (шу жумладан мазкур корхонада ишламаётган шахсларга ҳам) мукофотлашнинг бошқа турларидан қатъи назар мукофот тўлайди. Бундай мукофотларнинг миқдорини ва тўлаш тартибини корхона маъмурияти авторнинг иштирокида меҳнат коллективи кенгаши билан келишиб белгилайди. Корхона раҳбарларининг мукофотлари миқдорини меҳнат коллективи кенгаши белгилайди.

2. Ихтирони яратишга ва ундан фойдаланишга кўмаклашганлик учун тўланадиган мукофотнинг умумий миқдори ихтиро автори мазкур корхонада ихтиродан фойдаланишдан олаётган мукофот пулидан ошиб кетмаслиги керак.

3. Лойиҳа ташкилотига ихтиродан лойиҳада фойдаланганлик учун лицензиат томонидан ихтиродан фойдаланишга кўмаклашганлик учун мукофот тўланади. Мукофот миқдори ихтиродан фойдаланишдан лойиҳада белгиланган иқтисодий самарага қараб лойиҳа ташкилоти ва лицензиатнинг битими билан аниқланади. Мукофотни лицензиат ишлаб чиқаришни, фан ва техникани ривожлантириш фонди ёки худди шундай бошқа фонд маблағлари ҳисобидан тўлайди.

Ихтиродан фойдаланишга кўмаклашганлик учун лицензиатдан олинган маблағлар лойиҳа ташкилотининг моддий рағбатлантириш фондига ўтказилади.

IV. ДАВЛАТ ВА ИХТИРОЧИ

49-модда. **Ихтирочиларнинг ҳуқуқлари ва имтиёзлари**

Давлат ихтирочиларга меҳнат муносабатлари, турар жой майдонларини бериш, пенсия таъминоти, ихтирочининг ижтимоий статусини мустаҳкамлаш соҳасида қўшимча имтиёзлар белгилайди.

50-модда. **Меҳнат ҳуқуқлари**

1. Автор ихтирони ишлаб чиқаришда фойдаланишга тайёрлаш борасидаги ишларда (техник ҳужжатларни ишлаб чиқишда, тажриба нусхасини тайёрлаш ва синаб кўришда, ишлаб чиқаришни ташкил этади) қатнашиш ҳамда шу ишларни ўтказиш устидан авторлик назоратини амалга ошириш ҳуқуқига эгадир.

2. Ихтирони ишлаб чиқаришда фойдаланишга тайёрлашда қатнашиш ҳамда авторлик назоратини амалга ошириш учун автор асосий ишни бажаришдан вақтинча тўла ёки қисман озод қилиниши мумкин ва бунда унга оладиган ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда маош тўланади, бу ишлар учун доимий иш жойидан ташқарида ўтказилган тақдирда эса автор билан меҳнат шартномаси тузилиб, бажариладиган ишнинг мураккаблигига қараб маош тўланади.

3. Асосий ишдан озод қилинган ихтиро авторининг доимий иш жойида белгиланган мансаби, отпуска олиш ҳуқуқи, узлуксиз ва махсус стажга эга бўлиш ҳуқуқи, бошқа ҳуқуқлари ва имтиёзлари сақлаб қолинади.

Агар авторнинг бошқа корхонадаги иши камида ўн бир ой давом этган бўлса, унга навбатдаги отпуска шу иш жойидан берилади.

4. Ихтиро авторининг ихтиродан фойдаланишга доир ишларда қатнашиши ёки унинг доимий истиқомат жойидан ташқарида авторлик назоратини амалга ошириш билан боғлиқ қўшимча харажатларини қоплаш миқдори манфаатдор корхона билан тузиладиган шартнома асосида белгиланади.

5. Ишлаб чиқаришда фойдаланилган ихтиролар тўғрисида авторнинг хоҳишига кўра, унинг меҳнат дафтарчасига ёзиб қўйилади.

6. Ихтиролар авторларнинг меҳнат ҳуқуқларини амалга ошириш муносабати билан юзага келадиган низолар меҳнат тўғрисидаги қонунда белгиланган тартибда кўриб чиқилади.

51-модда. **Уй-жой имтиёзлари**

Муҳим халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган, фойдаланилган ихтироларнинг авторлари амалдаги қонунга мувофиқ қўшимча турар-жой майдони билан таъминланадилар.

52-модда. **Пенсия имтиёзлари**

Пенсияга чиққан ва ўз ихтиросидан фойдаланиш борасидаги ишларда қатнашаётган ихтиро автори шу иш давом этадиган бутун давр мобайнида тўла миқдорда пенсия олиш ҳуқуқини сақлаб қолади.

Авторнинг ихтиросидан фойдаланганлик учун у оладиган пул мукофоти белгиланган тартибда иш ҳақи миқдорига қўшилади, пенсия ана шу иш ҳақидан ҳисоблаб чиқиб тайинланади.

53-модда. **Ихтирочини давлат йўли билан рағбатлантириш**

1. Муҳим халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган ихтиро авторининг илтимосига кўра, ана шу ихтирога Ихтиролар ва кашфиётлар давлат комитетининг қарори билан авторнинг номи ёки махсус ном берилиши мумкин.

2. Техника ва технологияни ривожлантиришда янги йўналишни очадиган ихтиро авторига СССР Олий Совети Президиуми СССР Фан ва техника давлат комитетининг, министрлик, идоранинг, иттифоқдош республика Министрлар Советининг тақдимномасига биноан «СССРда хизмат кўрсатган ихтирочи» фахрий унвони бериши мумкин.

Муҳим халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган ихтиро авторига иттифоқдош ёки автоном республика Олий Совети Президиуми «Республикада хизмат кўрсатган ихтирочи» фахрий унвони бериши мумкин.

3. Ихтиросидан фойдаланиш халқ хўжалигида йирик илмий-техникавий муаммони ҳал этиш имконини берган авторга СССР Министрлар Совети ҳузуридаги олий аттестация комиссияси СССР Фан ва техника давлат комитети ҳамда СССР Фанлар академиясининг тақдимномасига биноан диссертация ёқламай тегишли профилдаги фан кандидати ёки доктори илмий даражасини бериши мумкин.

4. Ихтиро авторига биринчи патент берилиши чоғида «СССР ихтирочиси» кўкрак нишони топширилади.

54-модда. **Ихтиро авторн ҳуқуқларига ворислик**

Ихтирога талабнома бериш ва патент олиш ҳуқуқи, ихтиродан фойдаланиш танҳо ҳуқуқи, шунингдек ихтиродан фойдаланилганлик учун пул мукофоти ва даромадлар олиш ҳуқуқи меросхўрга ўтади.

55-модда. **Ихтирочилик фаолияти билан боғлиқ низоларни кўриб чиқувчи судлар**

Ихтирочилик фаолияти билан боғлиқ низолар:

халқ судлари томонидан;

юқори судларнинг граждан ишлари бўйича суд коллегиялари томонидан;

ўлка, область, автоном республикаларнинг патент судлари томонидан (уларнинг рўйхатини ва территориал жиҳатдан судга бўйсунишини иттифоқдош республикаларнинг қонуни белгилайди);

иттифоқдош республикаларнинг патент судлари томонидан;

СССРнинг патент суди томонидан кўриб чиқилади.

56-модда. **Ихтирочилик фаолияти билан боғлиқ низоларни кўриб чиқувчи судларни ташкил этиш ва уларнинг ҳуқуқ доираси**

1. Халқ судлари, юқори судларнинг граждан ишлари бўйича суд коллегиялари ихтирочилик фаолияти билан боғлиқ низоларни кўриб чиқиш ҳуқуқига эгадирлар, патент судларининг ҳуқуқ доирасига киритилган низолар категориялари бундан мустасно.

2. Ўлка, область патент судлари, автоном республикаларнинг патент судлари ва областларга бўлинмаган ҳамда ўз составида автоном республикалари бўлмаган иттифоқдош республикаларнинг патент судлари биринчи инстанция судлари сифатида қуйидаги категориядаги низоларни кўриб чиқадилар:

ихтиронинг авторлиги (ҳамавторлиги) тўғрисида;

патент эгасини, шу жумладан ихтиро учун патент автор билан корхонага (жамоат ташкилотига) биргаликда бериладиган ҳолларда патент эгасини аниқлаш ҳақида;

ихтиро патенти эгасининг мулкий ҳуқуқлари бузилганлиги тўғрисида;

ихтиродан фойдаланиш тўғрисида лицензия шартномасини, шу жумладан патент эгаларидан бири (автор ёки корхона) оддий лицензия берган ҳолларда лицензия шартномасини тузиш ва уни бажариш ҳақида;

ихтирони вақтинча муҳофаза қилиш даврида ундан фойдаланганлик учун пул компенсацияси ва унинг миқдорлари тўғрисида;

ихтиродан фойдаланиш ҳисобига олинадиган маҳсулотнинг қийматдаги иқтисодий самараси улушининг миқдори ҳақида;

аввал фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисида.

3. Областларга бўлинган ёки ўз составида автоном республикалари бўлган иттифоқдош республикаларнинг патент судлари ушбу модданинг 2-бандида кўрсатилган низо категорияларини иккинчи инстанция судлари сифатида кўриб чиқадилар.

4. Иттифоқдош республиканинг патент суди низо юзасидан қабул қилган қарор хусусида шикоятга ўрин бўлмайди.

5. СССРнинг патент суди қуйидаги категориялардаги низоларни биринчи инстанция суди сифатида кўриб чиқади:

СССР Фан ва техника давлат комитети ҳузуридаги патент экспертизаси юқори шикоят кенгашининг ихтирога патент беришни рад қилиш тўғрисидаги қарори ёки патентни унда ҳимоя қилинаётган патент ҳуқуқлари ҳажмини нотўғри кўрсатиб берганлик хусусидаги шикоятлар;

(Давоми тўртинчи бетда).

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ
СССРда ИХТИРОЧИЛИК ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши биринчи иккинчи ва учинчи бетларда).

Берилган патентни қисман ёки батамом ҳақиқий эмас, деб топиш ҳақидаги шикоят аризалари;

берилган патентдаги ҳамавторлар составига ўзгартишлар киритиш тўғрисидаги илтимосномалар;

мажбурий лицензиялар бериш ва шундай лицензиялар бўйича тўлов миқдорлари тўғрисида;

патентни мажбурий пул тўлаб олиш чоғида компенсация миқдори ҳақида.

6. СССРнинг патент суди иттифоқдош республикаларнинг патент судлари ҳал қилган ишларни СССР Патент суди раисининг протестлари бўйича назорат тариқасида кўриб чиқади. СССР Патент суди низо юзасидан қабул қилган қарор узил-кесил ҳисобланади.

7. СССР Патент судининг раисини, раис ўринбосарларини, аъзолари ва халқ маслаҳатчиларини СССР Олий Совети Президиуми сайлайди.

8. СССР Патент судини ташкил этишни ва унинг фаолияти тартибини СССР Олий Совети Президиуми тасдиқлайдиган СССР Патент суди тўғрисидаги низом ва СССР Патент судининг регламенти белгилаб беради.

57-м о д д а. **Ихтиролар авторларининг ҳуқуқларини бузганлик учун жавобгарлик**

Авторликни ўзлаштириб олиш, ҳамавторликка мажбур қилиш, эҳтимол тутилган ихтиронинг моҳиятини талабнома берилгунга қадар авторнинг розилигисиз ошкор қилиш амалдаги қонунларга мувофиқ жиноий ёки бошқа жавобгарликка сабаб бўлади.

58-м о д д а. **Ихтирочилик соҳасидаги қонунларни бузганлик учун мансабдор шахсларнинг жавобгарлиги**

Ихтирочиларнинг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини камситишда;

ихтирони яратишда бевосита ижодий қатнашмаган шахсларни ҳамавторлар қаторига киритишда;

ихтироларга талабномаларни расмийлаштириш, шунингдек ихтиролардан фойдаланиш чоғида сансалорлик қилишда, ўз вазифаларига нисбатан пала-партиш ёки виждонсизларча муносабатда бўлганликда;

ихтиролардан фойдаланиш ҳақида нотўғри давлат статистика ҳисоботини беришда айбдор бўлган мансабдор шахслар амалдаги қонунларга мувофиқ жиноий, маъмурий ёки бошқа жавобгарликка тортиладилар.

59-м о д д а. **Ихтирочиларнинг ҳуқуқларига риоя этиш гарантияси ҳақида**

Давлат ҳокимияти ва бошқарувининг марказий ҳамда маҳаллий органлари ушбу Қонуннинг моддаларига риоя этилиши учун масъулиятли бўлиб, ихтирочиларнинг фаолияти билан боғлиқ норматив ҳужжатларни қабул этиш чоғида шу моддаларга амал қиладилар, улар билан ўз муносабатларини мазкур қонунга қатъий мувофиқ равишда қурадилар.

V. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

60-м о д д а. **ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ихтирочилик фаолияти тўғрисидаги қонунлари**

Ихтирочилик фаолияти тўғрисидаги қонунлар ушбу Қонундан, ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ихтиёрига киритилган масалалар юзасидан уларнинг бошқа қонун актларидан иборатдир.

61-м о д д а. **Чет эл гражданларининг, гражданлиги бўлмаган кишиларнинг ва ажнабий юридик шахсларнинг ҳуқуқлари**

Чет эл гражданлари, гражданлиги бўлмаган кишилар ва ажнабий юридик шахслар ушбу қонунда ва ССР Иттифоқи ҳамда иттифоқдош республикаларнинг ихтирочилик фаолияти тўғрисидаги бошқа қонун актларида кўзда тутилган ҳуқуқлардан агар ушбу Қонундан ва амалдаги бошқа қонун актларидан ўзгача кўрсатма келиб чиқмаган тақдирда СССР гражданлари ва юридик шахслари билан баб-баравар фойдаланадилар.

62-м о д д а. **Қўшма корхоналарнинг, халқаро бирлашмалар ва ташкилотларнинг ҳуқуқлари**

1. Ушбу Қонуннинг моддалари СССР территориясида совет корхоналари билан чет эл корхоналари, ташкилотлари ва фирмаларининг иштирокида барпо этилган қўшма корхоналарга, халқаро бирлашмалар ва ташкилотларга нисбатан қўлланилади.

2. Қўшма корхоналарга, халқаро бирлашмалар ва ташкилотларга нисбатан ушбу Қонун 33-моддасининг 1-бандида кўзда тутилган мажбурий лицензиялар бериш тартиби қўлланилмайди.

3. Қўшма корхоналарда, халқаро бирлашмалар ва ташкилотларда яратилган ихтироларни чет мамлакатларда патентлаш, шунингдек мазкур корхоналарда, бирлашмалар ва ташкилотларда ихтирочилик фаолиятини ташкил этиш уларнинг таъсис ҳужжатларига мувофиқ равишда амалга оширилади.

63-м о д д а. **Халқаро шартномалар**

СССРнинг халқаро шартномасида ихтирочилик соҳасидаги совет қонунларида баён этилганидан ўзгача қоидалар белгиланган тақдирда халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

СОВЕТ ПАРЛАМЕНТИ АЪЗОЛАРИ ВИЗИТИНИНГ ЯКУНЛАРИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Халқаро муносабатларда кескинликни юмшатиш, кескинлик манбаларини тугатиш йўлларини излаш ҳамда халқаро муаммоларни ва дунёнинг турли районларидаги, жумладан Афғонистондаги, Намибиядаги, Форс кўрфази зонасидаги, Кампучиядаги маҳаллий можароларни тинч ҳал этишга эришиш муҳити қарор топа бошлаганини томонлар мамнуният билан қайд этдилар. Томонлар Афғонистонга доир Женева битимлари имзоланганини табрикладилар ҳамда шу битимларнинг ҳамма қатнашчилари уларнинг моддаларини бажариши Афғонистонда тинчлик ўрнатилишига олиб келади ва бу мамлакатнинг мустақил ривожланишини таъминлайди, деб умид билдирдилар. М. С. Горбачевнинг БМТ Бош ассамблеяси сессиясидаги нутқида ўртага қўйилган ташаббусларга, шу жумладан совет Қуролли Кучлари ва қурол-яроғларини бир томонлама қисқартириш ташаббусига юқори баҳо берилди, бу ташаббуслар халқаро кескинликни юмшатишни мустаҳкамлашга қўшилган амалий ҳисса, деб ҳисобланади.

Исроил араб ерларини ҳамон оккупация қилиб турганлиги ва исроил маъмурларининг босиб олинган территориялардаги зулмкорлиги натижасида Яқин Шарқда кескинлик сақланиб турганлиги муносабати билан иккала томон ташвиш изҳор этди. Фаластинлик араб халқининг ўз йиллигини нишонлаган ҳамда оккупацияга ва Исроилнинг жабр-зулмига ҳаққоний жавоб бўлган қаҳрамонона қўзғолони қўллаб-қувватланди.

Томонлар Фаластин Миллий Кенгашининг яқинда Жазоирдаги сессиясида мустақил Фаластин давлати тузилганлиги эълон қилинганини табрикладилар. Бу давлатнинг дунёга келиши фаластинлик араб халқи хоҳиш-иродасининг рўёбга чиққанлиги, унинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқининг амалий ифодаси эканини томонлар уқтириб ўтишди. БМТ воситачилигида, можаронинг барча қатнашчилари, жумладан ФОТнинг, шунингдек БМТ хавфсизлик кенгаши беш доимий аъзосининг тенг ҳуқуқли асосдаги иштирокида халқаро тинчлик конференциясининг чақирилиши орқали Яқин Шарқда тинчлик ўрнатилиши тўғри йўлдир, деган якдил бир фикр билдирилди.

Ироқ билан Эрон ўртасидаги уруш тўхтатилганлиги, улар БМТ хавфсизлик кенгашининг 598-резолюциясини қабул этганлиги ҳамда можарони иккала қўшни мамлакат манфаатларига мос бўлиб тушадиган ва умуман регионда тинчликка асос соладиган тарзда бартараф этишга эришиш мақсадида БМТ воситачилигида сулҳ музокаралари бошланганлиги муносабати билан иккала томон мамнуният изҳор этди.

Музокараларнинг қатнашчилари Исроилнинг Ливандаги тажовузкорлик ҳаракатлари давом этаётганини қораладилар ва Исроилнинг ҳамма қўшинлари Жанубий Ливан территориясидан олиб чиқиб кетилишини талаб қилдилар. Улар Ливандаги турли гуруҳлар ўртасида иноқликка эришилади, Ливан давлати, бу мамлакатнинг суверенитети ва мустақиллиги мустаҳкамланади, деб умид билдирдилар.

Томонлар ўз ўрталаридаги муносабатлардан ва мавжуд алоқалардан мамнуният изҳор қилдилар. Улар мазкур муносабатларни янада ривожлантириш, жумладан, бутун инсониятни ташвишга солиб турган маҳаллий ва жаҳоншумул муаммоларни сиёсий ҳал этиш имконини излаш йўли билан халқаро тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш мақсадида парламентлараро Иттифоқ доирасидаги ҳаракатларни мувофиқлаштириб туриш борасида планли негиздаги алоқаларни кенгайтириш зарур деб ҳисоблайдилар. Совет делегациясининг ривожланаётган малакатларнинг қарздорлиги ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш муаммоси билан боғлиқ масалаларни ҳамда халқаро парламент анжуманларида муҳокама қилинадиган масалаларни кўриб чиқиш пайтида совет ва араб мамлакатлари парламент аъзоларининг ўзаро баҳамжиҳат ҳаракат қилишлари тўғрисидаги ташаббусини араб томони табриклаб кутиб олди. Совет делегацияси эса, парламентлараро иттифоқ ташкил топган кунниң 1989 йилда нишонланадиган юз йиллиги муносабати билан шу иттифоқ доирасидаги ҳаракатларни мувофиқлаштириб олиб бориш тўғрисида, шунингдек ўзаро қизиқишга сазовор бўлган масалаларни муҳокама қилиш учун араб ва социалистик мамлакатлар парламент аъзоларининг учрашувини уюштириш имкониятини ўрганиш ҳақида АПИ бош секретариатининг таклифларини қўллаб-қувватлади. Томонлар парламент делегацияларини ўзаро юбориб туриш ва ҳужжатлар айирбошлашни давом эттириш зарур, деган фикрга келдилар.

Совет делегацияси томонлар ўртасидаги муносабатларни мустаҳкамлаш манфаатлари йўлидаги фикрлашувларни давом эттириш учун АПИ бош секретарига Совет Иттифоқига ташриф буюриш учун расмий таклифнома топширди. Бу таклифнома миннатдорчилик билан қабул этилди. Таклифни амалга ошириш муддатлари бундан буёнги алоқалар пайтида белгиланади.

Ўзбекистон — қардош Арманистонга

700412-счётга ҳамон пул тушмоқда. Арманистон ССРдаги зилзила оқибатларини тугатишда ёрдам берувчи Ўзбекистон ССР комиссиясида маълум қилишларича, 26 декабрь эрталабгача ана шу маблағ **ўттиз бир миллион бир юз қирқ саккиз минг тўрт юз сўмни** ташкил этди.

Шу жумладан гражданлар 1616 минг сўм, меҳнат коллективлари ва жамоат ташкилотлари 29532,4 минг сўм пул ўтказдилар.

(ЎзТАГ).

● Музикага ихлос қўйган Моҳигул Қурбонова Қарши давлат педагогика институти биринчи курс талабасидир. Бу билим даргоҳида музика ва қўшиқ айтиш бўйича махсус бўлим тузилгандан буён уни 140 мутахассис битириб чиқди.

Ш. ШАРОПОВ фотоси (ЎзТАГ).

• СПОРТ

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

● ХАЙРИЯ. Европанинг 70 йиллардаги футбол юлдузларидан иборат терма командаси билан совет ветеран ўйинчилар коллективи ўртасида учрашув ўтказиш мўлжалланмоқда. Ҳозирча ГФР терма командасидан Франц Беккенбауэр, Гюнтер Нейцер ва Пауль Брайтнер, австралиялик Ханс Кронкль, инглиз Бобби Чарльтон ва бошқа «юлдузлар» розилик билдиришди. Март ёки апрель ойларида ўтадиган учрашувдан тушадиган маблағ Арманистон ёрдам фондига ўтказиладиган бўлди.

● ЭНГ КУЧЛИ ЎЙИНЧИЛАР. СССР футбол федерацияси Бутуниттифоқ тренерлар кенгашининг таклифига мувофиқ 1988 йил мавсумининг «Энг яхши 33 ўйинчиси» рўйхати тасдиқланди. Улар орасида дарвозабон Дасаев, ҳимоячилар Горлюкович, Хидиятуллин, Кузнецов, Демьяненко, Литовченко, Алейников, Добровольский, ҳужумчилар Михайличенко, Заваров, Протасов ва бошқалар бор.

ҲИММАТ:

ЁРДАМ ФОНДИГА

Бухоро область спорт комитети ходимлари бир кунлик иш ҳақларини Арманистонга ёрдам фондига ўтказишга қарор қилишди. Касаба союз район ва шаҳар Советлари эса 700412 счётига 728 сўм пул ўтказишди. Бухоро уйсозлик комбинатининг «Бинокор» ҳамда Ромитан район терма командаси футболчилари учрашувидан тушган 300 сўм пул ҳам ёрдам фондига ўтказилди. Тошкентнинг «Старт» спорт клуби 4600 сўмлик чодирни Арманистонга йўллади. Тошкентда ўтказилган «Дўстлик» Бутуниттифоқ марафони қатнашчилари ҳам ҳиммат кўрсатиб, 500 сўм пул ўтказишга аҳд қилдилар. Қорақалпоғистон пойтахтидаги «Спартак» стадиони билан спорт клуби ҳамда касаба союзлари спорт жамияти ходимлари бир кунлик иш ҳақлари — 692 сўм пулни ёрдам фондига ўтказдилар.

БАСКЕТБОЛ:

ЕВРОПАДА БИРИНЧИ

Дароз спортчи Арвидас Сабониснинг номи мухлисларга яхши таниш. 24 ёшли бу баскетболчи СССР терма командаси ҳамда Каунаснинг «Жальгирис» коллективида кўрсатган юксак маҳорати ўзига хос довруққа сабаб бўлган. Сабонис Европада 1988 йилнинг «Энг яхши баскетболчиси» номига сазовор бўлди. Италиянинг «Гадзетта делло спорт» саволларига жавоб беришда қатнашган 19 мамлакатнинг 107 мутахассиси ана шундай хулосага келди. Вильнюснинг «Статиба» командаси аъзоси Шарунас Марчюленис иккинчи ўринни эгаллади. Югославиялик Дражен Петрович учинчи ўринни олган бўлса, унинг ҳамюрти Данира Никич аёллар ўртасида «Европада биринчи» номига лойиқ кўрилди.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

АГРОСАНОАТ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ СИСТЕМАСИДАГИ КОЛХОЗЛАР, СОВХОЗЛАР ВА БОШҚА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК КОРХОНАЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

СССР Министрлар Советининг «СССР Агросаноат давлат комитети системасидаги колхозлар, совхозлар, совхоз-заводлар ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарига қарашли мол-мулкнинг давлат мажбурий страхование қилдириш тўғрисида»ги қарорига ҳамда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг айнан шу масала юзасидан қабул қилган қарорига мувофиқ равишда республика давлат страхованиеси органлари 1989 йил 1 январдан бошлаб Агросаноат давлат комитети системасидаги қишлоқ хўжалик корхоналарига қарашли мол-мулкни рўйхатга олишга ва страхованиенинг бу тури бўйича тўланадиган тўловларни ҳисоблашга киришадилар.

Қишлоқ хўжалик экинлари ҳосили, барча турдаги ҳайвонлар, асалари уялари, барча воситалари, инвентарь ва кўп йиллик ўсимликлар — булар барчаси давлат мажбурий страхованиеси шартларига кўра страхование қилинган ҳисобланади ва шу боисдан албатта рўйхатга олиниши шарт.

Ҳар бир хўжаликдаги страхование тўловлари миқдори йиллик ҳисобот маълумотлари ва бошқа бухгалтерия ҳужжатлари асосида Госстрах инспекцияси томонидан белгиланади.

Страхование тўловлари қишлоқ хўжалик корхоналари томонидан уч муддатда, яъни 1 июнгача ва 1 сентябргача 30 процентдан, қолган 40 процентини эса 15 октябргача тўланади.

Тўловлар вақтида тўланмаганда ҳар бир кечиктирилган кун учун 0,05 процент миқдорида пения олинади.

Ўзбекистон ССР Давлат страхованиеси правлениеси қишлоқ хўжалик корхоналарининг раҳбарлари ва мутахассисларидан 1989 йил мол-мулкни рўйхатга олиш ҳамда страхование тўловларини ҳисоблашни ўз вақтида ва сифатли ўтказишда Госстрах инспекцияси хизматчиларига ёрдам беришларини сўрайди.

Ўзбекистон ССР Давлат страхованиеси правлениеси

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

СССР Олий Совети Президиумининг «Гражданларга тегишли мол-мулкни мажбурий старахование қилдириш тўғрисида»ги 1981 йил 2 октябрда қабул қилган қарорига биноан Ўзбекистон ССР давлат старахование органлари гражданларнинг хўжаликларидаги мол-мулкни ҳисобга оладилар. Ҳисобга олинадиган мол-мулк қаторига қуйидагилар киради: иморатлар, қорамол (6 ойликдан бошлаб), отлар ва туялар (бир ёшдан бошлаб).

Мол-мулкни мажбурий страхование қилдириш бўйича тўловлар Госстрах инспекцияси томонидан ҳисоблаб чиқилади. Шундан сўнг тўланиши керак бўлган пул миқдори кўрсатилган страхование гувоҳномаси страхование қилдирувчиларга топширилади. 1 октябргача бўлган муддатда страхование қилдирувчилар кўрсатилган суммани ГОССТРАХ счётига ўтказишлари шарт.

Қишлоқ жойларда яшайдиган гражданлар страхование тўловларини халқ депутатлари қишлоқ советларига, шаҳарларда яшовчилар эса — СССР Давлат банки муассасаларига, турар жойлардаги жамғарма банкларига, Госстрах инспекциялари инспекторларига ва страхование агентларига тўлайдилар. Шунингдек, страхование тўловларини Госстрах инспекцияларининг СССР Давлат банки муассасаларидаги счётларига почта орқали ҳам жўнатиш мумкин.

Белгиланган муддатларда тўланмаган страхование тўловлари бўйича ҳар бир кечиктирилган кун учун 0,1 процент ҳажмида пени ундирилади.

ГРАЖДАНЛАР! МАЖБУРИЙ СТРАХОВАНИЕ БЎЙИЧА ТЎЛОВЛАРНИ ЎЗ ВАҚТИДА ТЎЛАБ БОРИНГ, ҚАРЗ ТЎПЛАНИБ ҚОЛИШИГА ЙЎЛ ҚЎЙМАНГ!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СТРАХОВАНИЕСИ ПРАВЛЕНИЕСИ

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

«Главташкентстрой»га қарашли
«СТРОЙМЕХАНИЗАЦИЯ» ТРЕСТИНИНГ
54-МЕХАНИЗАЦИЯ БОШҚАРМАСИ
ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда минорали кран машинистларини тайёрлаш курсларига

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Курсларга Совет Армияси сафларида хизматни ўтаб қайтган йигитлар, 10-синф маълумотига эга бўлган 18 ва ундан катта ёшдаги қизлар қабул қилинади.

102 сўм стипендия берилади.
Машғулотлар рус тилида олиб борилади.
Ўқиш муддати — 4,5 ой.

Машғулотлар группалар тузилганидан сўнг бошланади.
Бошқарма, гувоҳномаси бўлган ва унда Госгортехнадзор белгиси қўйилган ҳамда Тошкент шаҳрида пропискада бўлган минорали кран машинистларини

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, 96-алоқа бўлими, Ғ. Ғулом кўчаси, 6-уй; «Главташкентстрой»нинг ўқув-курс комбинати 4, 9, 11-трамвайлар; 18, 29, 34, 70, 77-автобусларнинг «Оқтепа майдони»; Орджоникидзе райони, Яланғоч посёлкаси, Қорамур кўчаси, 54-механизация бошқармаси, кадрлар бўлими (метронинг «М. Горький» станциясидан 151-маршрутли таксида борилади, «Мичурин номли пионер лагери» бекати).

Газетамизнинг шу йил 15 ноябрь сонида Наманган области пахтакорларининг меҳнат ғалабасига бағишланган туркум материаллар берилган эди. Улар орасидаги суратда Учқўрғон районидаги Калинин номли колхознинг бригада бошлиғи, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати Ҳанифа Мингбоева билан область Совети депутати Мавлуда Раҳматовалар пахтаси чаноқлардан тошиб турган мўл ҳосилли ғўза тупларига завқ билан боқиб туришганлари тасвирланган.

• Луқма
ФОТОМУХБИР КИМНИ ЧАЛҒИТДИ?

Кўп ўтмай редакцияга ўша колхоздан бир мазмунда икки хат келди. Кўп сонли колхозчилар номидан У. Тўраев имзолаган хатда қуйидаги жумлалар бор: **«Ҳурматли редакция! Ҳозир мамлакатимизда қайта қуриш, ошкоралик даври ҳукм сурмоқда. Лекин айрим матбуот ходимлари ҳануз худди турғунлик йилларидагидек кўзбўямачиликка йўл қўймоқдалар. Бизни редакцияга хат йўллашга мажбур қилган «туртки» — севимли газетамиз «Совет Ўзбекистони» саҳифасида колхозимиз бригада бошлиғи, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати Ҳанифа Мингбоеванинг сурати ва унинг адресига айтилган «илиқ» гаплардир. Унда делегат етакчилик қилаётган бригада коллективи бу йил мавжуд ерларнинг ҳар гектаридан 40 центнердан хирмон кўтаргани ҳақида хабар берилган.**

Фотомухбир Баҳром Солиев бу фактларни қаердан олди экан? Аслида Ҳ. Мингбоева бригадаси пахта тайёрлашда район бригадалари ўртасида энг сўнгги ўринлардан бирида қолди-ку! Биз юқоридаги фактлар аниқланиб, газетада қайта чиқиш қилинишини ва ҳақиқат очиқ айтилишини илтимос қиламиз».

Шунингдек С. Ёқубова, Салойдинова, Тўйчибоева, Аҳмедовалар номидан келган хатда ҳам шунга ўхшаш фикрлар бор:

«Биз газетани қўлимизга олиб, ҳайратдан ёқа ушладик. Ҳақиқатни бўяб кўрсатишнинг нима кераги бор...».

Биз ҳар иккала хатдаги даъволарни текшириб кўришни мухбиримиз Ш. Холмирзаевдан сўрадик.

— Аниқланишича, — деб ҳабар берди мухбиримиз, — Тўрақўрғон районидаги «Машъал» газетаси фотомухбири Б. Солиев ҳақиқатан ҳам Учқўрғон районидаги Калинин номли колхозда — Ҳ. Мингбоева бригадасида бўлган. Лекин у бу ерга пахта йиғим-терими якунланиш арафасида эмас, балки август ойида хўжалик клуби мудираси Махпират Обидова билан бирга келган. Ўшанда ҳали тўла очилган ғўза туплари бўлмаганлиги учун шийпонда ўтган йилдан сақланиб қолган (пахтаси қийғос очилган) ғўза тупларини бригадир қўлига тутқазиб, суратга олган.

Бригадада бу йил об-ҳаво қулай келганлигига қарамай, ғўза парвариши ва ҳосил йиғим-терими даврида йўл қўйилган жиддий нуқсонлар туфайли йиллик план 65,3 процентда қолиб кетган.

Савол: Ёлғон тасвирли сурат ва нореал рақамларнинг газета саҳифасига чиқишига, газета ва газетхонларни чалғитишга район газетаси фотомухбири Б. Солиевни нима мажбур қилди экан?

Айни пайтда Ҳурмат белгиси ордени нишондори, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати Ҳанифа Мингбоевага ҳам эътирозимиз бор. Наҳотки у ўз даласидаги ишлар аҳволини кўра-била туриб, фотомухбирга олдиндан нотўғри маълумотлар беришни ўзига эп кўрди?

К. РИХСИЕВ.

• Ҳар тўғрида

САЁҲАТ ҚИЛУВЧИ ЕЛИМ

Қора денгиздаги кемасозлик корхонаси мутахассислари янги хил полимер елим ишлаб чиқардилар. Унинг ёрдамида металлардаги чуқур ёриқларни «даволаш», двигателнинг дарз кетган ерини пишиқ ремонт қилиш мумкин. Шунингдек кеманинг синган жойини сузиб юрган пайтида ҳам ямаш мумкин.

УЧ ҒИЛДИРАКЛИ ТАКСИ

Ҳиндистондаги «Сурадж отомобайлз» автомобиль фирмаси тўрт ўриндиқли, уч ғилдиракли такси ишлаб чиқарди. «Мотор-рикша» 325 куб сантиметр ҳажмдаги бир цилиндрли дизель двигатели ёрдамида ҳаракат қилади. Ҳаво билан совутилади. Тезлиги учта, орқага ҳам юради. Умуман, арзон ва содда бу машина Ҳиндистон шаҳарларидаги япон ва америка автомобилларини сиқиб чиқарса ажаб эмас.

Редактор
У. УСМОНОВ.

• Тингланг, томоша қилинг

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

27 ДЕКАБРЬ, СЕШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Мультфильмлар. 9.30 Хоккей. Ўртоқлик учрашуви. 11.30 — Янгиликлар. 11.40 — Концерт. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожекторы. 16.20— Ҳужжатли фильмлар. 17.10 — Мультфильмлар. 17.40 — Болалар учун фильм. 18.45 — Сиз яратган боғ. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Кинокўрсатув. 20.10 — «Хазина». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Позиция. 23.20 — Ҳужжатли фильм. 00.05 — Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — География. 10.05 — Француз тили. 11.05 — ПТУ ўқувчиларига. 11.35 — География. 12.05 — Ҳужжатли фильмлар. 12.45 — «Чашма». Бадиий фильм, 1-серия. 13.50 — Янгиликлар. 14.00 — «Майор Бўрон». Бадиий фильм, 1-серия. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Ритмик гимнастика. 19.15 — Хоккей. Ўртоқлик учрашуви. 21.30 — Время. 22.05 — «Чашма». Бадиий фильм, 2-серия. 23.10 — Тонгги почта. 23.40— Янгиликлар. 23.45 — Чанғи спорти.

УзТВ-I. 16.30 — «Қачал полвон». Спектакль. 17.30 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 18.00 — Ёшлик. 19.00 — Инсон ва табиат. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 — Ахборот. 20.50 — О. Ҳайитова куйлайди. 21.30 — Время. 22.05 — «Гуллар очилганда». Бадиий фильм.

УзТВ-II. 19.35 — «Ишбилармон кишилар». Бадиий фильм. 20.50 — Декабрнинг унутилмас лаҳзалари. **Душанба.** 21.30 — Время. 22.05 — Болалар — бизнинг келажагимиз.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Қўшиғимиз сизга армуғон. 9.30 — Дутор тароналари. 9.45 — Мактаб ва ҳаёт. 12.10 — Ишчинома. 12.30 — Китоблар оламида. 12.50 — Оркестр куйлари. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Ишлаб чиқариш илғорлари, Сизлар учун. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Гулдаста. 15.50 — Советлар ва қайта қуриш. 16.00— Қайта қуриш прораблари. 18.15 — Жаҳон сиёсатининг актуал масалалари. 18.30 — Унутилмас сиймолар. 19.20 — Фонотекамиз хазинасидан. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.10 — Концерт. 22.30 — Замонам мениng. Концерт. 23.00 — Оқшом тўлқинларида.

Р. — 17813. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 296. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12